



Svavar Kjarrval  
Símar 863-9900 og 555-4096  
Netfang [svavar@kjarrval.is](mailto:svavar@kjarrval.is)

Vísað er í tölvupóst yðar, dags. 10. janúar 2013, þar sem spurt var um fjárhagsleg samskipti kirkjunnar og Ríkissjóðs Íslands.

**1.** Í krafti upplýsingalaga og annarra viðeigandi laga óska ég eftir því að fá eintak af lista yfir þær jarðir og kirkjueignir sem íslenska ríkið fékk við samning sinn við Þjóðkirkjuna sem undirritaður var 10. janúar 1997 og vísað er til í 63. gr. laga um stöðu þjóðkirkjunnar nr. 78/1997. Þá óska ég eftir verðmati jarðanna sem um ræðir, liggi það fyrir, eða öðrum áætlunum um verðmæti þeirra sem ríkið hefur gert á þeim.

#### Svar ráðuneytisins:

Benda má á samkomulag milli Íslenska ríkisins og Þjóðkirkjunnar um kirkjujarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar ásamt skýringum nefndarmanna. Samkomulagið var ritað 10. janúar 1997. Það er m.a. að finna í greinargerð laganna er urðu síðar að lögum um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar nr. 78/1997 (frekar aftarlega, auðkennt fylgiskjal I). Sjá:

<http://www.althingi.is/althtext/121/s/0557.html>

Kirkjujarðir og aðrar kirkjueignir sem þeim fylgja, að frátöldum prestssetrum og því sem þeim fylgir, urðu eign íslenska ríkisins, samkvæmt samningum um kirkjueignir milli íslenska ríkisins og þjóðkirkjunnar. Andvirkði seldra jarða rennur í ríkissjóð.

Við leit í skjalasafni ráðuneytisins fannst ekki yfirlit frá þessum tíma yfir þessar kirkjujarðir sem urðu eftir hjá ríkinu.

Enginn listi fannst í málaskrá yfir þær jarðir og kirkjueignir sem íslenska ríkið fékk við samning sinn við Þjóðkirkjuna sem undirritaður var 10. janúar 1997. Ekki er því hægt að skoða tilteknar eignir eða jarðir, hvorki verðmæti þeirra né hvort útbúið hafi verið sérstakt afsal frá Þjóðkirkjumni til Ríkissjóðs Íslands.

Næsta áratug á eftir, til október 2006, var síðan unnið áfram með þennan fjárhagslega aðskilnað Þjóðkirkjunnar og Ríkissjóðs Íslands. P.m.t. ákvörðun um afhendingu tiltekinna fasteigna og jarða til Þjóðkirkjunnar, sem höfðu verið skráðar á ríkissjóð.

**2.** Einnig óska ég eftir þeim skjölum, eða lista yfir þau skjöl, sem fjárlagastofa hafði undir höndum við vinnslu umsagnar sinnar við frumvarp er varð að lögum 78/1997, s.s. 301. mál á 121. löggjafarþingi.

#### Svar ráðuneytisins:

Fyrst og fremst er hér bent á frumvarp til laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar (lagt fyrir Alþingi á 121. löggjafarþingi 1996-97). Sjá:

<http://www.althingi.is/althtext/121/s/0557.html>

Í svari fjármálaráðherra á þinginu 1998-1999 við fyrirspurn Ólafs Hannibalssonar er farið yfir

samkomulag þjóðkirkju og kirkjumálaráðherra. Sjá:  
<http://www.althingi.is/altext/123/s/0432.html>

Í svarinu var sérstaklega bent á neðangreind fylgiskjöl og fylgdu þau með svarinu. (Hér er hægt að sækja þau skjöl sem notuð voru á tölvutæku formi á Alþingi.is).

**Fylgiskjal I.** Íslenska ríkið og þjóðkirkjan gera með sér eftirfarandi samning um rekstrarkostnað vegna prestsembætta og prófasta, rekstrarkostnað biskupsstofu, framlag til kristnisjóðs og sérframlög til þjóðkirkjunnar. Dags. 4. september 1998.

Ásamt ítarlegum skýringum við einstakar greinar samningsins.

**Fylgiskjal II.** Kostnaðaryfirlit yfir kostnaðarliði.

**Fylgiskjal III.** Frásögn af fundi nefnda ríkis og kirkju um kirkjugarðir í dóms- og kirkjumálaráðuneytinu 10. janúar 1997. En á fundinum var gert samkomulag íslenska ríkisins og þjóðkirkjunnar um kirkjugarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar.

Öll gögn, þ.m.t. vinnugögn málsins er stofnað var í kringum kostnaðarumsögnina í janúar 1997 voru ljósrituð og send á lögheimilið þitt [REDACTED] Um er að ræða myndarlegan blaðabunka.

**3.** Þá óska ég eftir skjölum, samningum eða samkomulögum sem varða þær breytingar sem urðu á sambandi ríkisvaldsins og þjóðkirkju árið 1907 sem urðu til þess að lög nr. 46/1907 og lög nr. 50/1907 voru sett.

#### Svar ráðuneytisins:

Þessi gögn frá 1907 eru geymd hjá Þjóðskjalasafninu. Almenningur hefur aðgang að þeim gögnum sem sett hafa verið í geymslu hjá þeim. Þessi gögn eru ekki lengur í ráðuneytinu.

**4.** Í svari fjármálaráðherra á þskj. 432 á 123. löggjafarþingi er getið þess að mögulega verði gerð sérstök afsöl fyrir eignarhaldi og/eða ráðstöfunarrétti ríkisins á umræddum jörðum. Hafi verið gerð slík afsöl óska ég eftir afriti af þeim.

#### Svar ráðuneytisins:

Í svari fjármálaráðherra á þinginu 1998-1999 við fyrirspurn Ólafs Hannibalssonar er farið yfir samkomulag þjóðkirkju og kirkjumálaráðherra. Sjá:

<http://www.althingi.is/altext/123/s/0432.html>

Kirkjugarðir og aðrar kirkjueignir sem þeim fylgja, að frátoldum prestssetrum og því sem þeim fylgir, urðu eign íslenska ríkisins, samkvæmt samningum um kirkjueignir milli íslenska ríkisins og þjóðkirkjunnar. Andvirði seldra jarða rennur í ríkissjóð.

Við leit í skjalasafni ráðuneytisins fannst ekki yfirlit frá þessum tíma yfir þessar kirkjugarðir sem urðu eftir hjá ríkinu.

Enginn listi fannst í málaskrá fjármála- og efnahagsráðuneytisins yfir þær jarðir og kirkjueignir sem íslenska ríkið fékk við samning sinn við Þjóðkirkjuna sem undirritaður var 10. janúar 1997. EKKI ER ÞVÍ HÆGT AÐ SKOÐA TILTEKNAR EIGNIR EÐA JARÐIR, HVORKI VERÐMÆTI BEIRRA NÉ HVORT ÚTBÚIÐ HAFÍ VEROÐ SÉRSTAKT AFSAL FRÁ ÞJÓÐKIRKJUNNI TIL RÍKISSJÓÐS ÍSLANDS.

Með kveðju,

Fjármála- og efnahagsráðuneytið / Ministry of Finance and Economic Affairs  
Fjárréiðu- og eignaskrifstofa / Financial Management Department  
Arnarhvoli, 150 Reykjavík, Iceland  
Sími (+354) 545-9200, fax (+354) 545-9299  
[www.fjr.is](http://www.fjr.is)

Vinsamlegast athugið að þessi tölvupóstur og viðhengi hans eru eingöngu ætluð þeim sem tölvupósturinn er stílaður á og gætu innihaldið upplýsingar sem eru trúnaðarmál.  
Sjá nánar: <http://raduneyti.is/Auglysingar/nr/65>

Please note that this e-mail and its attachments are intended for the named addressee only and may contain information that is confidential and privileged.  
Further information: <http://raduneyti.is/Auglysingar/nr/65>

## Fjármálaráðuneytið

|            |   |
|------------|---|
| Heiti máls | Kostnaðarumsögn um frumv. um stöðu, stjórn og starfshætti<br>þjóðkirkjunnar |
| Málsnúmer  | 97010028  |

### Staða og flokkun máls

|                |                       |            |                  |
|----------------|-----------------------|------------|------------------|
| Starfsmaður    | Halldór Árnason       | Skráð af   | Anna Finnsdóttir |
| Aðrir starfsm. | Ásdís Sigurjónsdóttir | Skráð      | 27.01.97         |
| Eðli afgr.     | Til afgreiðslu        | Afgr.fyrir |                  |
| Eðli máls      | Almenn afgreiðslumál  | Forgangur  |                  |
| Málflokkur     |                       | Staða      | Lokið            |
| Bréfalykill    | 45-06                 |            |                  |

### Málshefjandi

|             |                                  |              |               |
|-------------|----------------------------------|--------------|---------------|
| Kennitala   | 500169-7619                      | Heimilisfang | Arnarhvoli    |
| Nafn        | Ragnheiður Harðardóttir          | Póstfang     | 150 Reykjavík |
| Ávarp       |                                  | Land         |               |
| Titill      |                                  | Sími         | 560 9010      |
| Stofnun     | Dóms- og<br>kirkjumálaráðuneytið | Beinn sími   |               |
| Staðsetning |                                  | Bréfasími    | 552 7340      |
| Deild       |                                  | Farsími      |               |
|             |                                  | Heimasími    |               |
|             |                                  | T-póstur     |               |

Nánari skýring

Tilmæli

## Fylgiskjal.

Fjármálaráðuneyti,  
fjárlagaskrifstofa:

### **Umsögn um frumvarp til laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar.**

Frumvarp þetta er samið af nefnd sem falið var að endurskoða frumvarp til laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar er lagt var fram á 118. löggjafarþingi en hlaut þá ekki afgreiðslu. Frumvarpið felur í sér verulega breytingu á stjórn kirkjunnar. Gert er ráð fyrir að draga úr lagaákvæðum sem lúta að stjórn kirkjunnar en í stað þess setji kirkjuþing starfsreglur fyrir ýmsa þætti í starfsemi hinnar íslensku þjóðkirkju. Frumvarpið er að hluta til byggt á samkomulagi sem íslenska ríkið og þjóðkirkjan hafa gert um kirkjugarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar.

Að mati fjármálaráðuneytis gætu eftirfarandi þættir frumvarpsins haft áhrif á útgjöld ríkissjóðs:

1. Akvæði 3. gr. um að ríkið greiði þjóðkirkjunni árlegt framlag er nægi til reksturs hennar ásamt öðrum tekjustofnum hennar er fremur óskýrt. Í greinargerð með frumvarpinu segir um þetta ákvæði, að fjárveiting verði ákvörðuð á grundvelli ítarlegs rökstuðnings af hálfu kirkju og kirkjumálaráðuneytis um fjárhörf kirkjunnar. Þá er ákvæði 61. gr. einnig óljóst hvað snertir greiðslu annarra rekstrargjalfa biskupsstofu en launa. Að mati fjármálaráðuneytis er æskilegt að gert verði samkomulag milli ríkis og kirkju um hvernig skuli áætla og fara með önnur rekstrargjöld. Semja þyrfti um þetta með svipuðum hætti og á við um launagreiðslur, sbr. umfjöllun um 3. tl. hér á eftir. Vegna aukins sjálfstæðis kirkjunnar í rekstrarmálum er æskilegt að sem skýrust regla gildi um öll framlög ríkisins til starfseminnar, enda þótt þau verði ákveðin í fjárlögum hvers árs.
2. Í frumvarpinu eru lagt til að stofnsettir verði fjórar nýjar nefndir. Tvær þeirra verða skipaðar af biskupi, úrskurðarnefnd (11. gr.) og ráðgjafarnefnd (13. gr.), og greiðir kirkjan útgjöld af þeim. Tvær nefndir verða skipaðar af kirkjumálaráðherra, áfrýjunarnefnd (12. gr.) og stöðunefnd (37. gr.), og verða útgjöld vegna þeirra greidd úr ríkissjóði. Ætla má að starf áfrýjunarnefndar verði ekki umfangsmikið en starf stöðunefndar getur aftur á móti orðið allnokkurt. Talið er að útgjöld ríkissjóðs vegna þessara tveggja nefnda geti numið 1-1,5 m.kr. á ári.
3. Í 61. gr. er kveðið á um þau launagjöld sem ríkið skuldbindur sig til að greiða.
  - a. Ríkið mun greiða laun biskups Íslands, víglubiskupa og 18 starfsmanna biskupsstofu. Áætlað er fyrir launum biskups Íslands og víglubiskupa í fjárlögum yfirstandandi árs og leiðir þetta ákvæði ekki til breytinga á útgjöldum ríkissjóðs. Á biskupsstofu starfa 18 starfsmenn, þar af eru laun 14 starfsmanna nú greidd úr ríkissjóði. Laun annarra starfsmanna, það eru söngmálastjóri þjóðkirkjunnar, umsjónarmaður prestsetra og tveir aðstoðarmenn, eru greidd úr ýmsum sjóðum kirkjunnar. Framlag ríkissjóðs eykst því um sem nemur 4 störfum eða um 7-8 m.kr.

Óljóst er hvernig skuli farið með önnur rekstrargjöld biskupsstofu en laun. Fjármálaráðuneytið telur að framlög ríkisins vegna þessa gjaldaliðar þurfi að skýra og ítrekar ábendingu um að samið verði um hvernig skuli áætla og fara með önnur rekstrargjöld, sbr. umfjöllun um 1. tl. hér að framan.

- b. Ríkið mun greiða laun 138 starfandi presta og prófasta þjóðkirkjunnar. Á fjárlagalið *701 Biskup Íslands* í fjárlögum 1997 er áætlað fyrir launum 137,5 starfi presta, starfstengdum kostnaði þeirra auk náms- og veikindaleyfa. Þetta framlag mun því hækka sem nemur hálfu starfi prests en það er talið nema um 1,3 m.kr. Að mati dómsmálaráðuneytis felst það í samkomulaginu um kirkjugarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar að starfstengdur kostnaður og náms- og veikindaleyfi verði áfram greitt af ríki enda hluti af kjörum presta samkvæmt lögum og úrskurði kjaranefndar. Fjöldi greiddra mánuða vegna námsleyfa er 35 mánuðir á ári en veikindaleyfi eru breytileg milli ára og greidd samkvæmt læknisvottorðum. Í fjárlögum 1997 er áætlað fyrir 46-47 mánuði vegna veikindaleyfa.
- c. Kveðið er á um að fjölgi skráðum meðlimum í þjóðkirkjunni um 5.000 miðað við árslok 1996 skuli ríkið greiða laun viðbótarprests. Samsvarandi lækkun á greiðslum ríkisins á sér stað ef skráðum meðlimum fækkar. Sé tekið mið af fjölgun skráðra meðlima undanfarin 20 ár má gera ráð fyrir að prestum fjölgi um einn á tæplega þriggja ára fresti en árslaun með starfstengdum kostnaði nemur um 2,5 m.kr. Að lokum er kveðið á um að fjölgi prestum um 10 samkvæmt ofangreindum skilyrðum skal starfsmönnum á biskupsstofu fjölda um einn. Í ljósi framangreindra upplýsinga um fjölgun í þjóðkirkjunni má gera ráð fyrir að það gerist á 27-30 ára fresti. Samsvarandi ákvæði gildir til lækkunar útgjald fækki prestum.
4. Í 63. gr. er kveðið á um að kirkjugarðir og aðrar kirkjueignir sem þeim fylgja, að frá-toldum prestssetrum og því sem þeim fylgir, séu eign íslenska ríkisins. Af því leiðir að andvirði seldra jarða rennur í ríkissjóð en þetta er skv. núgildandi lögum einn af tekjustofnum Kristnisjóðs. Þetta eru hluti af samkomulagi ríkis og kirkju um kirkjugarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar. Í samkomulaginu er einnig kveðið á um að ríkissjóður greiði árlega næstu 8 ár upphæð er svarar til fastra árslauna eins sóknarprests, eða sem nemur 2,5 m.kr. Á árunum 1984 til 1996 voru samkvæmt upplýsingum frá biskupsstofu, seldar 20 kirkjugarðir og voru tekjur Kristnisjóðs af sölu jarðanna á þessu tímabili rúm 71 m.kr. eða um 5,5 m.kr. á ári að meðaltali. Ekki er hægt að meta framtíðarsöluandvirði jarða en sé tekið mið af þessum tölum leiðir þetta ákvæði til tekjuauka fyrir ríkissjóð þrátt fyrir greiðslu andvirðis einna prestslauna næstu 8 ár.
5. Einn af tekjustofnum Kristnisjóðs er samkvæmt lögum árlegt framlag úr ríkissjóði er samsvarar hámarkslaunum presta í þeim prestaköllum sem lögð eru niður og laun sem sparast á hverjum tíma þegar prestakall er prestslaust svo að ekki komi til greiðslu prestslauna eða hluta þeirra. Ekki eru lagðar til breytingar á þessu ákvæði, hvorki í frumvarpinu né í samkomulaginu. Þar sem samkomulag er um fjölda prestlauna, þ.e. 138, virðist annað óeðlilegt en að ákveða jafnframt þann fjölda árslauna vegna niðurlagðora prestakalla sem framlagið til Kristnisjóðs skal miðast við. Ákvæðið eins og það nú stendur verður ekki skilið á annan veg en þann að verði prestakall lagt niður skuli auka framlag til Kristnisjóðs án þess að það hafi áhrif á útgjöld ríkisins til prestanna 138 sem samkomulagið tekur til. Líklegt má þykja að prestaköllum í dreifbýli fækki á komandi árum en fjölgi í þéttbýli. Það getur ekki verið tilgangur ákvæðis greinarinnar að niðurlagning prestakalla og stofnun nýrra leiði til aukinna framlaga á fjárlögum umfram það sem segir í c. lið 3. tl. Núverandi fjárveiting ríkisins til Kristnisjóðs er að fjárhæð 27,3 m.kr.

Að öllu samanlögðu, að gefnum framangreindum forsendum, er talið að útgjöld ríkis-sjóðs muni hækka um 6-8 m.kr. á fyrsta ári eftir gildistöku laganna verði frumvarpið óbreytt að lögum, sbr. töflu hér á eftir. Eftir átta ár lækkar framlagið sem nemur einum prestslaunum en þá lýkur þeirri greiðslu ríkissjóð sem er hluti af samkomulagi milli ríkis og kirkju, sbr. tölulið 4 hér að framan. Þá munu útgjöld aukast um 2,5 m.kr. á um það bil þriggja ára fresti fjölgi meðlimum kirkjunnar með sama hætti og verið hefur undanfarin ár.

|   | Lágmark    | Hámark     |
|---|------------|------------|
| Áfrýjunamefnd og stöðunefnd (2. tl.) .....                                    | 1,0        | 1,5        |
| Aukin launagjöld vegna starfsmanna á biskupsstofu (3. tl. a) .....            | 7,0        | 8,0        |
| Fjölgun starfa sóknarpresta (3. tl. b.) .....                                 | 1,3        | 1,3        |
| Andvirði seldra jarða, miðað við meðaltal undanfarienna 13 ára (4. tl.) ..... | -5,5       | -5,5       |
| Greiðsla andvirði fastra launa sóknarprests í Kristnisjóð (4. tl.) .....      | 2,5        | 2,5        |
| <b>Samtals</b> .....  | <b>6,3</b> | <b>7,8</b> |

Rétt er að geta þess að umsögnin tekur eingöngu til breytingar á útgjöldum ríkissjóðs en ljóst er að verði frumvarpið óbreytt að lögum kemur það til með að hafa breytingar í för með sér í útgjöldum þjóðkirkjunnar. Sem dæmi má nefna fjölgun nefnda kirkjunnar og er getið í 2. tölulið hér að framan. Einnig má benda á að forseti kirkjuþings verður ekki biskup eins og nú er heldur leikmaður og má gera ráð fyrir kostnaði af störfum hans, t.d. ferðakostnaði og dagpeningum búi hann utan höfuðborgarsvæðisins. Að lokum má ætla að mikil vinna verði við að móta breyttar starfsreglur kirkjunnar og að sú vinna leiði til tímabundins kostnaðarauka.

Að lokum skal áréttáð að þó svo ýmis atriði fjármálalegra samskipta ríkis og kirkju sé gerð skýrari með þessu frumvarpi þá eru enn nokkur atriði sem þarf að greina ennfrekar til þess að gerlegt sé að meta kostnaðaráhrif frumvarpsins sem skyldi.

✓  
97010028

45-06

Dóms- og kirkjumálaráðuneytið  
Ragnheiður Harðardóttir  
Arnarhvoli  
150 Reykjavík

Reykjavík, 3. febrúar 1997  
ÁS/ek

Hjálagt sendist umsögn fjármálaráðuneytis um kostnaðaráhrif eftirfarandi frumvarps:

Frumvarp til laga um frumvarp til laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar

Meðfylgjandi er disketta þar sem umsögnin er vistuð sem prentskrá (á PostScript formi).  
Afrit er sent til útgáfudeildar Alþingis á tölvutæku formi.

Vakin er athygli á samþykkt ríkisstjórnar frá 5. maí 1995, um verklag við meðferð  
stjórnar-frumvarpa. Þar kemur m.a. fram að umsögn fjármálaráðuneytis um kostnaðaráhrif  
lagafrumvarps skuli fylgja því við meðferð ríkisstjórnar og að umsögnin skuli birt sem fylgiskjal  
með frumvarpinu við meðferð þingsins.

F.h.r.



31. janúar 1997  
HZ

**Lagfæringar á texta í kostnaðarumsögn um frv. til laga um stjórn, stöðu og starfshætti:**

Varðandi lið 2. komi síðast: .... Ætla má að áfrýjunarnefndin starfi lítið en störf stöðunefndar verði talsverð. Vegna þeirra má ætla að greidd verði föst þóknun til nefndarmanna, auk annars tilkostnaðar. Meta má útgjöld ríkissjóðs af þessum sökum um 700 þús. kr. á ári.

3.a. Ríkið mun standa skil á launum biskups og vígslubiskupa og 18 starfsmanna biskupsstofu. Miðað er við núverandi fjölda starfsmanna á biskupsstofu og í fræðsludeild, og þar að auki two símaverði, söngmálastjóra og eftirlitsmann með prestssetrum. Laun starfsmanna hafa ýmist verið greidd beint úr ríkissjóð eða úr sjóðum kirkjunnar. Skoða þarf þau mál nánar, með það fyrir augum að kostnaður ríkissjóðs aukist ekki. ( Rekstrargjöld biskupsstofu verði sett sem hlutfall af heildarkostnaði).

3.b. - - - Rétt er að geta þess að fjöldi greiddra mánaða vegna námsleyfa er fastbundinn 35 mánuðir á ári, en veikindaleyfi eru breytileg milli ára. Á þessu ári er áætlað fyrir 45 veikindamánuðum en veikindi undanfarið ár hafa verið með mesta móti. Rétt þykir að áætla 30 mánuði vegna veikinda á ári. Verði þau öll staðfest með framlögðum læknisvottorðum eins og lög um starfsmenn ríkisins kveða á um.

FJÁRMÁLARÁÐUNEYTIÐ  
- Fjárlagaskrifstofa -

28. janúar 1997/ÁS

Til: Dóms- og kirkjumálaráðuneytis  
Frá: Fjármálaráðuneytinu

Efni: Frumvarp til laga um stöðu, stjórн og starfshætti þjóðkirkjunnar

Fjárlagaskrifstofu fjármálaráðuneytis hefur borist framangreint frumvarp til kostnaðarumsagnar ásamst samkomulagi íslenska ríkisins og þjóðkirkjunnar um kirkjujarðir og launagreiðslur til presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar. Til að geta lokið við kostnaðarumsögn óskar fjárlagaskrifstofu eftir svari við eftirfarandi spurningum og athugasemendum:

1. Í 3. gr. segir að íslenska ríkið greiði þjóðkirkjunni árlegt framlag sem miðist við það að það nægi til reksturs hennar ásamt öðrum tekjustofnum hennar. Í greinargerð með frumvarpinu segir um þetta ákvæði að fjárveiting verði ákvörðuð á grundvelli ítarlegs rökstuðnings af hálfu kirkju og ráðuneytis um fjárbörf kirkjunnar. Að mati fjármálaráðuneytis er þetta ákvæði ekki nægilega skýrt auk þess að vera opið. Óskað er eftir að það sé skýrt nánar. Fjármálaráðuneyti leggur til að bætt sé við lagatextann "*eftir því sem ákveðið er í fjárlögum hverju sinni*". Í þessu samhengi má benda á að í frumvarpinu er hvergi getið um hvernig skuli fara með hugsanlegan ágreining um ákvæði laganna eða framangreint samkomulag.
2. Í 61. gr. er kveðið á um að ríkið muni standa skil á launum biskups Íslands, vígslubiskupa, 138 starfandi presta og 18 starfsmanna biskupsstofu. Nokkrar spurningar vakna við skoðun þessarar greinar:
  - a. Ekki er ljóst af ákvæðinu né greinargerð um ákvæðið hvernig skuli farið með önnur rekstrargjöld biskupsstofu en laun. Eins og ákvæðið er orðað er það skilningur fjármálaráðuneytis að ríkið muni ekki greiða þau og mun það leiða til lækkunar á framlagi til biskupsstofu.
  - b. Á viðfangsefninu *1.21 Prestar og prófastar á fjárlagalið 701 Biskup Íslands* í fjárlögum 1997 er áætlað fyrir launum presta, starfstengdum kostnaði þeirra auk náms- og veikindaleyfa. Er það skilningur dómsmálaráðuneytis að í samkomulaginu um kirkjujarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar felist að starfstengdur kostnaður og náms- og veikindaleyfi sé einnig greitt af ríki? Í fjárlögum þessa árs er áætlað fyrir rúmlega 82 mánuðum í náms- og veikindaleyfi.
  - c. Það verður að telja óliklegt að skráðum meðlimum þjóðkirkjunnar muni fækka svo mikið að greiðslur ríkisins vegna launa presta lækki. Það verður þó að benda á að ekki kemur fram í frumvarpinu hver yrði réttarstaða prests ef til þessa kæmi, t.d. hver á standa undir hugsanlegum biðlaunarétti.

3. Einn af tekjustofnum Kristnisjóðs er samkvæmt lögum árlegt framlag úr ríkis-sjóði er samsvari hámarksлаunum presta í þeim prestaköllum sem lögð eru niður og laun sem sparast á hverjum tíma þegar prestakall er prestslaust svo að ekki komi til greiðslu prestslauna eða hluta þeirra (b. og c. liður 20. gr. laga nr. 35/1970, um Kristnisjóð o.fl.). Þessi fjárhæð er áætluð 27,3 m.kr. á þessu ári. Ekki eru lagðar til breytingar á þessu ákvæði, hvorki í frumvarpinu né í samkomulaginu. Að mati fjármálaráðuneytis er það óeðlilegt í ljósi þess að settur er rammi utan um fjölda embætta sem kirkjan hefur fullan ráðstöfunarrétt yfir og ríkið hefur engin tök á að hafa áhrif á, hvorki með lagasetningu eða með öðrum hætti. Fjármálaráðuneytið leggur til að tekið verður á þessu atriði áður en frumvarpið er lagt fram á Alþingi.
4. Í 63. gr. er kveðið á um að kirkjujarðir og aðrar kirkjueignir sem þeim fylgja, að frátöldum prestssetrum og því sem þeim fylgir, eru eign íslenska ríkisins. Af því leiðir að andvirði seldra jarða rennur í ríkissjóð en þetta er skv. núgildandi lögum einn af tekjustofnum Kristnisjóðs. Þetta eru hluti af samkomulagi íslenska ríkisins og þjóðkirkjunnar um kirkjujarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar. Á móti er í samkomulaginu kveðið á um að ríkissjóður skuli greiða árlega næstu 8 ár upphæð er svarar til fastra árslauna eins sóknarprests. Bent er á að síðarnefnda ráðstöfunin kemur ekki fram í lagatextanum né í greinargerð með frumvarpinu og spyrja má hvort ekki sé eðlilegt að skyra þennan hlut samkomulagsins í tengslum við umfjöllun um 63. gr.



## DÓMS- OG KIRKJUMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Fjármálaráðuneytið  
b.t. Ásdísar Sigurjónsdóttur  
fjárlagaskrifstofu

Dagsetning  
24. janúar 1997

Tilvísun  
97010297  
081.04

## FJÁRMÁLARÁÐUNEYTIÐ

|                            |                 |
|----------------------------|-----------------|
| Db.: <u>45-06</u>          | Ábm. <u>105</u> |
| Mótt. <u>27. jan. 1997</u> | Fskj. <u>1</u>  |
| Sv.fr.                     | Grm.            |
| Tilv. <u>97010028</u>      | Trm.            |
| Afgreiðsla:                |                 |

Meðfylgjandi er frumvarp til laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar, sem dóms- og kirkjumálaráðherra mun leggja fram á 121. löggjafarþingi 1997. Óskað er umsagnar fjármálaráðuneytisins um hvort séð verði að frumvarpið, ef það verður að lögum, hafi í för með sér breytingar á kostnaði fyrir ríkissjóð.

F. h. r.  
e. u.

*(Signature of the Clerk)*

# Frumvarp til laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar

24. janúar 1997

---

## I. KAFLI Heiti og undirstaða.

1.gr.

Íslenska þjóðkirkjan er sjálfstætt trúfélag á evangelísk-lútherskum grunni. Ríkisvaldinu ber að styðja og styrkja þjóðkirkjuna. Skírn í nafni heilagarar brenningar og skráning í þjóðskrá veitir aðild að þjóðkirkjunni.

## II. KAFLI Réttarstaða.

2. gr.

Þjóðkirkjan nýtur sjálfræðis gagnvart ríkisvaldinu innan lögmæltra marka.

Þjóðkirkjan, einstakar sóknir og stofnanir hennar njóta sjálfstæðrar eignhelgi og koma fram sem sjálfstæðir aðilar gagnvart almannavaldinu eftir því sem við getur átt.

3. gr.

Íslenska ríkið greiðir þjóðkirkjunni árlegt framlag sem miðist við að það nægi til reksturs hennar ásamt öðrum tekjustofnum hennar, lögbundnum sem ólögbundnum.

Launagreiðslum til starfandi presta þjóðkirkjunnar og annarra starfsmanna hennar skal hagað skv. því sem greinir í 61. gr.

4. gr.

Dóms- og kirkjumálaráðuneytið hefur með höndum tengsl við þjóðkirkjuna af hálfa ríkisvaldsins að því er varðar fjárlagagerð. Dóms- og kirkjumálaráðuneytið hefur jafnframt yfirumsjón með því að ríkisvaldið veiti þjóðkirkjunni þann stuðning sem því ber að veita henni lögum samkvæmt og hefur umsjón með því að þjóðkirkjan og stofnanir hennar fari að lögum.

Um stöðu þjóðkirkjunnar sem opinbers trúfélags fer eftir I. kafla laga um trúfélög, nr. 18/1975, eftir því sem við getur átt.

## III. KAFLI Stjórn og starfsskipan.

### 1. Almennt.

5. gr.

Þjóðkirkjan ræður starfi sínu innan lögmæltra marka.

### 2. Biskup Íslands. *Almennt.*

## 6. gr.

Ísland er eitt biskupsdæmi.

Biskup Íslands fer með yfirstjórn þjóðkirkjunnar ásamt öðrum kirkjulegum stjórnvöldum eftir því sem nánar er mælt fyrir um í lögum þessum. Hann hefur aðsetur í Reykjavík.

## Biskupskosning.

## 7. gr.

Kjörgengur til biskupsembættis er hver guðfræðikandídat sem fullnægir skilyrðum til þess að gegna prestsembætti í þjóðkirkjunni.

## 8. gr.

Kirkjubing setur reglur um kosningu biskups Íslands.

## Skipun biskups Íslands.

## 9. gr.

Forseti Íslands skipar biskup Íslands.

## Starfssvið biskups Íslands o.fl.

## 10. gr.

Biskup Íslands hefur tilsjón með kristnihaldi, kenningu kirkjunnar og starfi hennar í landinu. Hann er forseti kirkjuráðs. Hann fylgir eftir reglum er kirkjubing setur, samþykktum kirkjubings og markaðri stefnu þess og prestastefnu og hefur ákvörðunarvald um einstök mál, nema þau heyri undir önnur stjórnvöld þjóðkirkjunnar samkvæmt lögum þessum.

Biskup vígir kirkjur. Biskup vígir presta og djákna og setur þeim víglubréf.

Heimilt er biskupi að vígja til prestembættis og djáknabjónustu einstaklinga sem hafa verið kallaðir til þjónustu af evangelísk-lútherskum fríkirkjusöfnuðum í landinu.

Um kirkjuaga og lausn ágreiningsmála á kirkjulegum vettvangi.

Úrskurðarnefnd.

## 11. gr.

Biskup Íslands hefur yfirumsjón með kirkjuaga innan þjóðkirkjunnar og beitir sér fyrir lausn ágreiningsefna sem rísa kunna á kirkjulegum vettvangi. Vegna agabrota getur hann gripið til þeirra úrræða sem lög og kirkjuhefð leyfa.

Nú rís ágreiningur á kirkjulegum vettvangi eða starfsmaður þjóðkirkjunnar er borinn sökum um siðferðis- eða agabrot og getur þá hver sá sem hagsmunu á að gæta borið málið undir úrskurðarnefnd sem biskup Íslands skipar til fjögurra ára í senn.

Úrskurðarnefnd skal skipuð þremur mönnum og jafnmögum til vara. Skal einn tilnefndur af leikmönnum á kirkjubingi og einn af prestastefnu. Formaður skal skipaður án tilnefningar og sé hann löglærður.

Varði mál meint agabrot starfsmanna þjóðkirkjunnar eða embættisfærslu prests sérstaklega, getur nefndin vikið hlutaðeigandi úr starfi meðan um mál hans er fjallað og skal þá annar settur til að gegna starfi hans á meðan.

Í úrskurði vegna agabrota getur nefndin gripið til eftirfarandi úrræða:

- veitt starfsmanni áminningu, eftir atvikum með skilyrðum eða leiðbeiningum eða nánari fyrirmælum um rétta starfshegðun

- b. mælt fyrir um að hann skuli fluttur til í starfi
- c. mælt fyrir um að hann skuli ekki gegna núverandi starfi eða sambærilegu starfi eða köllun á kirkjulegum vettvangi um ákveðið tímabil eða til frambúðar eða
- d. lagt til um endanlega brottvikningu hans úr hvaða starfi sem er á kirkjulegum vettvangi sem valdsvið nefndarinnar nær til.

Kirkjuping setur nánari ákvæði um úrskurðarnefnd í starfsreglur skv. 60. gr.

#### Afrýjunarnefnd.

##### 12. gr.

Niðurstöðu úrskurðarnefndar skv. 11. gr. má skjóta til áfrýjunarnefndar sem ráðherra skipar til fjögurra ára í senn. Hafa málsaðilar og kirkjuráð heimild til áfrýjunar. Áfrýjunarfrestur er þrjár vikur. Um úrræði þau, sem áfrýjunarnefnd getur gripið til með úrskurði gildir hið sama og frá var greint um úrskurðarnefnd í 11. gr. Um réttaráhrif kærðs úrskurðar gilda ákvæði 29. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993.

Áfrýjunarnefnd er skipuð þremur löglærðum mönnum sem fullnægi almennum skilyrðum til þess að vera skipaðir hæstaréttardómarar og sé einn þeirra formaður. Skulu þeir allir skipaðir samkvæmt tilnefningu Hæstaréttar. Varamenn skulu skipaðir með sama hætti. Við meðferð einstakra mála skal nefndin skipuð tveimur sérfróðum mönnum til viðbótar sem nefndin kveður sjálf til starfans.

Úrskurðir áfrýjunarnefndar, sem skulu vera rökstuddir og að jafnaði kveðnir upp innan sex vikna frá því að mál barst nefndinni, eru endanlegir og bindandi innan valdsviðs þjóðkirkjunnar.

Kirkjuþing setur nánari ákvæði um málsmeðferð fyrir úrskurðarnefnd og áfrýjunarnefnd í starfsreglur skv. 60. gr.

Kirkjulegir framkvæmdarvaldshafar skv. 22. gr. skulu framfylgja úrskurðum skv. 11. og 12. gr., undir yfirumsjón kirkjuráðs, og fylgjast jafnframt með því, að farið sé eftir úrskurðum, er snerta starfsemi eða framferði einstakra starfsmanna.

Um hæfi nefndarmana skv. 11. og 12. gr. gilda ákvæði II. kafla stjórnsýslulaga nr. 37/1993, svo og almenn ákvæði stjórnsýslulaga um málsmeðferð fyrir úrskurðarnefnd skv. 11. gr. og áfrýjunarnefnd skv. 12. gr. að því marki sem starfsreglur, er settar verða skv. 60. gr., mæla eigi fyrir á annan veg.

#### Kenningarnefnd.

##### 13. gr.

Biskup Íslands skipar ráðgjafarnefnd um kenningarleg málefni samkvæmt nánari ákvæðum í starfsreglum, sbr. 60. gr.

Um staðgengil biskups Íslands.

##### 14. gr.

Í forföllum biskups Íslands kveður hann þann vígslubiskup, sem eldri er að biskupsvígslu, til þess að gegna embætti sínu um stundarsakir. Hið sama gildir sé biskup Íslands vanhæfur til meðferðar einstaks máls, sem undir hann ber að lögum.

Nú fellur biskup Íslands frá eða lætur af embætti og skal þá sá vígslubiskup, sem eldri er að biskupsvígslu, gegna embætti hans þar til biskupskjör hefur farið fram og nýr biskup Íslands hefur fengið skipun í embætti sitt.

### 3. Vígslubiskupar.

*Almennt.*

## 15. gr.

Vígslubiskupar skulu vera tveir með aðsetur á hinum fornu biskupsstólum, í Skálholti í Biskupstungum og á Hólum í Hjaltadal. Þeir hafi tilsjón með kristnihaldi í umdæmum sínum og séu biskupi til aðstoðar um kirkjuleg málefni og annist þau biskupsverk er biskup Íslands felur þeim. Nánari ákvæði um starfssvið vígslubiskupa skal setja í starfsreglur, sbr. 60. gr.

Forseti Íslands skipar vígslubiskupa.

*Kosning vígslubiskupa.*

## 16. gr.

Um kosningu og kjörgengi vígslubiskupa gilda sömu reglur og um biskupskjör eftir því sem við getur átt, sbr. 7. og 8. gr. Kirkjuþing setur nánari reglur um kosningu vígslubiskups í hvoru vígslubiskupsumdæmi fyrir sig.

*Vígslubiskupsumdæmi o.fl.*

## 17. gr.

Umdæmi vígslubiskups í Skálholti nær yfir Múla-, Austfjarða-, Skaftafells-, Rangárvalla-, Árnесс-, Kjalarness-, Reykjavíkur-, Borgarfjarðar-, Snæfellsness- og Dala-, Barðastrandar- og Ísafjarðarprófastsdæmi.

Umdæmi vígslubiskups á Hólum nær yfir Húnavatns-, Skagafjarðar-, Eyjafjarðar- og Þingeyjarprófastsdæmi.

Kirkjuþing getur ákveðið aðra skipan vígslubiskupsumdæma. Öðlast hin nýja skipan þá fyrst gildi er tvö kirkjuþing hafa samþykkt slíka tillögu óbreytta.

*Biskupafundur.*

## 18. gr.

Biskup Íslands skal kalla vígslubiskupa til fundar svo oft sem þurfa þykir og nánar skal kveðið á um í starfsreglum sbr. 60. gr. Biskupafundur skal m.a. búa þau mál er varða kenninguna, helgisiði og helgihald í hendur prestastefnu og gera tillögur um skipan sókna, prestakalla og prófastsdæma til kirkjuþings sbr. 49. gr.

**4. Kirkjuþing.***Almennt.*

## 19. gr.

Kirkjuþing hefur æðsta vald í málefnum þjóðkirkjunnar innan lögmæltra marka.

Málefni er varða kenningu kirkjunnar og agavalda, heyra þó undir biskup Íslands, sbr. 10., 11., 18. og 27. gr.

Samþykktir um kenningarleg málefni, guðspjónustuhald, helgisiði, skírn, ferningu og altarissakramenti verða að sæta umfjöllun prestastefnu áður en þær hljóta endanlega afgreiðslu á kirkjuþingi.

Kirkjuþing kýs stjórn prestssetrasjóðs.

*Skipan kirkjuþings*

## 20. gr.

Á kirkjuþingi á sæti 21 fulltrúi kjörinn til 4 ára í senn. Eru 9 þeirra prestar og 12 leikmenn úr hópi sóknarnefndafólks.

Kjördæmi kirkjuþings eru:

1. Reykjavíkurprófastsdæmi vestra.
2. Reykjavíkurprófastsdæmi eystra.
3. Kjalarnessprófastsdæmi.
4. Borgarfjarðar, Snæfellsness- og Dalaprófastsdæmi.
5. Barðastrandar- og Ísafjarðarprófastsdæmi.
6. Húnavatns- og Skagafjarðarprófastsdæmi.
7. Eyjafjarðar- og Þingeyjarprófastsdæmi.
8. Múla- og Austfjarðarprófastsdæmi.
9. Skaftafells-, Rangárvalla- og Árnesprófastsdæmi.

Í hverju kjördæmi er kjörinn einn prestur og einn leikmaður nema í 1., 2. og 3. kjördæmi, þar sem kjörnir skulu tveir leikmenn úr hverju kjördæmi.

Rétt til setu á kirkjuþingi eiga biskup Íslands og vígslubiskupar, kirkjuráðsmenn, kirkjumálaráðherra eða fulltrúi hans og fulltrúi guðfræðideildar Háskóla Íslands. Hafa þeir allir málfrelsi og tillögurétt en atkvæðisrétt hafa þeir ekki.

Kirkjuþing kýs þingforseta úr röðum leikmanna til fjögurra ára.

Kirkjuþing skal halda ár hvert. Óski þriðjungur kirkjuþingsmannna eftir er skyld að kalla kirkjuþing saman innan viku frá því að krafa um slikt var sett fram.

Kirkjuþing setur nánari ákvæði um kjör til kirkjuþings og þingsköp í starfsreglur sbr. 60. gr.

#### *Fastanefndir kirkjunnar.*

21. gr.

Kirkjuþing kýs við upphaf hvers kjörtímabils fastanefndir kirkjunnar, skv. nánari reglum skv. 60. gr.

#### *Kirkjuleg stjórnvöld.*

22. gr.

Stjórnvöld þjóðkirkjunnar og stofnana hennar fara með stjórnsýslu í öllum efnum, þar með talda ráðningu og lausn starfsmanna, og bera ábyrgð gagnvart kirkjuþingi.

Kirkjuþing skal sjá til þess að reikningshald kirkjulegra embætta, stofnana og sjóða hljóti fullnægjandi endurskoðun.

Kirkjuþing getur haft frumkvæði að frumvörpum til laga um kirkjuleg málefni og beint þeim tilmælum til ráðherra að þau verði flutt á Alþingi.

Ráðherra leitar umsagnar og tillagna kirkjuþings um lagafrumvörp um kirkjuleg málefni er hann hyggst flytja á Alþingi.

#### **5. Kirkjuráð.**

*Almennt.*

23. gr.

Kirkjuráð fer með framkvæmdarvald í málefnum þjóðkirkjunnar. Biskup Íslands er forseti kirkjuráðs.

#### *Skipan kirkjuráðs.*

24. gr.

Kirkjuráð er, auk biskups Íslands, skipað fjórum mönnum, tveimur guðfræðingum og tveimur leikmönnum sem kirkjuþing kýs og skulu varamenn kosnir

með sama hætti. Kosið skal í kirkjuráð á fyrsta kirkjuþingi að aflokinni kosningu. Kirkjuráðsmenn sitja þar til nýtt kirkjuráð hefur verið kjörið.

Kirkjuráð kýs sér varaforseta en biskupsritari er ritari kirkjuráðs.

### *Starfssvið kirkjuráðs.*

#### 25. gr.

Kirkjuráð fer með framkvæmd sameiginlegra málefna þjóðkirkjunnar, þar á meðal verkefna sem lög og stjórnvaldsreglur ætla því og erinda sem vísað er til þess m.a. af hálfu kirkjuþings, prestastefnu, samtökum leikmanna, Alþingis og ráðherra.

Ákvörðunum kirkjulegra stjórnvalda, sem heyra undir lögsögu kirkjuráðs, má skjóta til kirkjuráðs til endanlegrar úrlausnar. Undanskildar eru ákvarðanir úrskurðar- og áfrýjunarnefnda skv. 11. og 12. gr., svo og ákvarðanir biskups skv. 11. gr. og um kenningu kirkjunnar, sbr. 10., 18., 19. og 27. gr. Varði málsskot ákvörðun biskups Íslands er hann hefur áður tekið víkur hann sæti í kirkjuráði meðan það mál er til meðferðar þar og tekur þá sá vígslubiskup, sem eldri er að biskupsvígslu, sæti hans.

Ákvörðunum kirkjuráðs á framkvæmdasviði kirkjulegrar stjórnsýslu verður eigi áfrýjað til kirkjuþings en fjalla má um málefnið á kirkjuþingi að frumkvæði einstakra kirkjuþingsmanna.

Um málsmeðferð í kirkjuráði, svo og meðal annarra kirkjulegra stjórnvalda, skal fylgt ákvæðum stjórnsýslulaga nr. 37/1993 eftir því sem við getur átt, leiði annað eigi af ákvæðum laga eða starfsreglna sem kirkjuþing setur skv. 60. gr. Hið sama á almennt við um sérstakt hæfi kirkjulegra stjórnvalda til meðferðar einstakra mála.

#### 26. gr.

Kirkjuráð í samráði við forseta kirkjuþings undirbýr fundi kirkjuþings og fylgir eftir samþykktum þess.

Kirkjuráð undirbýr af hálfu þjóðkirkjunnar tillögur til fjárveitinga til hennar á fjárlögum.

Kirkjuráð hefur yfirumsjón með ráðstöfun fjár sem veitt er af opinberri hálfu til kirkjulegrar starfsemi.

Kirkjuráð hefur forræði og forsjá um Skálholtsstað, svo sem greinir í lögum nr. 32/1963, og hefur þau afskipti af málefnum Skálholtsskóla er greinir í lögum nr. 22/1993.

### 6. Prestastefna

#### 27. gr.

Biskup Íslands boðar til almennrar prestastefnu og er forseti hennar.

Á prestastefnu eiga setu og atkvæðisrétt vígslubiskupar og allir starfandi þjóðkirkjuprestar skv. 32. gr., svo og fastir kennarar guðfræðideildar Háskóla Íslands með guðfræðimenntun og guðfræðingar sem gegna föstum störfum á vegum þjóðkirkjunnar. Aðrir prestar og guðfræðingar eiga rétt til fundarsetu með málfrelsi og tillögurétti enda séu þeir innan safnaða er starfa á játningargrundvelli evangelísk-lútherskrar kirkju.

Á prestastefnu skal fjalla um málefni prestastéttarinnar, svo og önnur kirkjuleg málefni. Prestastefna hefur tillögu- og umsagnarrétt um mál er varða kenningu kirkjunnar og helgisiði og annars heyra undir biskup og kirkjuþing, sbr. 10., 11. og 19. gr.

## 7. Prófastar.

*Almennt.*

28. gr.

Biskup Íslands skipar prófasta úr hópi presta til fimm ára í senn. Nánari reglur um skipan þeirra og störf skal setja í starfsreglur, sbr. 60. gr.

Prófastar eru fulltrúar biskups Íslands í prófastsdæmum og trúnaðarmenn hans og hafa í umboði hans almenna tilsjón með kirkjulegu starfi þar.

Biskup getur skipað prófasta til að hafa umsjón með tilteknum þáttum kirkjulegrar þjónustu.

## Héraðsfundir og héraðsnefndir.

29. gr.

Héraðsfundi skal halda í hverju prófastsdæmi ár hvert. Héraðsfundur er vettvangur prófastsdæmis til þess að ræða um sameiginleg málefni þjóðkirkjunnar í prófastsdæminu og önnur þau málefni sem lög leggja til hans eða stjórnvöld kirkjumála vísa þangað til umfjöllunar, umsagnar eða úrlausnar eða safnaðarfundir, sóknarnefndir, sóknarprestar og starfsmenn sókna óska eftir að þar verði rædd.

30. gr.

Héraðsnefnd prófastsdæmis skal starfa á milli héraðsfunda og er hún framkvæmdanefnd héraðsfundar. Prófastur er formaður héraðsnefndar en héraðsfundur kýs aðra nefndarmenn til fjögurra ára í senn. Héraðsnefnd fer með stjórn héraðssjóðs.

31. gr.

Nánari reglur um héraðsfundi og héraðsnefndir skal setja í starfsreglur, sbr. 60. gr.

## 8. Prestar.

*Almennt.*

32. gr.

Þjónandi prestur þjóðkirkjunnar er hver sá sem á grundvelli köllunar og vígslu gegnir föstu preststrarfi í þjóðkirkjunni. Hann lýtur tilsjón kirkjulegra stjórnvalda í kirkjulegum efnum þótt hann gegni launuðu starfi á vegum aðila sem ekki heyra undir þjóðkirkjuna.

33. gr.

Í hverju prestakalli skal vera einn sóknarprestur. Sóknarprestur er hirðir safnaðar og gegnir prests- og predikunarembætti samkvæmt víglubréfi og eftir því sem reglur og venjur segja til um.

34. gr.

Í fjölmennum prestaköllum er heimilt að skipa fleiri presta en einn. Séu prestar fleiri en einn í prestakalli skulu þeir undir forystu sóknarprests skipta með sér störfum í samræmi við almennar starfsreglur þar að lútandi, sbr. 60. gr.

35. gr.

Biskupi Íslands er heimilt að ákveða að í prófastsdæmum starfi héraðsprestar.

*Embættisgengi presta o.fl.*

36. gr.

Ráðherra skipar í embætti sóknarpresta. Biskup Íslands skipar í önnur prestsembætti, sbr. 34. 35., 43. og 44. gr.

37. gr.

Almenn skilyrði til skipunar eða setningar í prestsembætti eru þessi:

1. 25 ára aldur. Biskup Íslands getur þó veitt undanþágu frá því ákvæði.
2. Embættispróf frá guðfræðideild Háskóla Íslands eða frá viðurkenndri guðfræðideild eða guðfræðiskóla, og skal biskup Íslands leita umsagnar guðfræðideilda Háskóla Íslands um hið síðarnefnda.
3. Að kandídat hafi ekki gerst sekur um athæfi, sem ætla má að rýri álit hans og sé ósamboðið manni í prestsstarfi.

Áður en kandídat hlýtur vígslu skal hann hafa hlotið starfsþjálfun samkvæmt nánari ákvæðum í starfsreglum sbr. 60. gr.

Ráðherra skipar þriggja manna stöðunefnd til þriggja ára. Í nefndinni eiga sæti fulltrúi tilnefndur af Prestafélagi Íslands, annar tilnefndur af guðfræðideild Háskóla Íslands og einn leikmaður tilnefndur af biskupi Íslands úr röðum sóknarnefndarfólks og sé hann formaður nefndarinnar. Nefndin skal meta hæfni kandídata til prestsþjónustu að lokinni starfsþjálfun þeirra. Getur enginn kandídat hlotið vígslu hafi stöðunefnd samdóma metið hann óhæfan, en þó má hann leita eftir vígslu að fimm árum liðnum frá því að nefndin skilaði álti sínu og verður hæfi hans þá metið að nýju.

Nefndin skal jafnframt meta hverjir umsækjenda um prestsembætti teljist hæfastir og raða þremur hæfustu umsækjendunum í röð þannig að í sæti 1 raðist sá hæfasti og þannig koll af kolli, með hliðsjón af menntun umsækjenda, framhaldsnámi, starfsferli og öðrum atriðum sem nefndin telur máli skipta.

Að öðru leyti verður kandídat að fullnægja almennum skilyrðum 6. gr. laga nr. 70/1996 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins.

*Val á presti*

38. gr.

Þegar prestakall eða prestsstaða losnar eða nýtt prestakall er stofnað auglýsir biskup Íslands embættið með fjögurra vikna umsóknarfresti hið skemmsta.

Nánari reglur um val á sóknarpresti og presti skv. 34. gr. skal setja í starfsreglur skv. 60. gr.

39. gr.

Ráðherra veitir þeim embætti sóknarprests sem hlotið hefur bindandi val en ákvarðar að öðrum kosti veitingu, að fenginni tillögu biskups. Biskup Íslands veitir þeim embætti prests skv. 34. gr. sem hlotið hefur bindandi val en ákvarðar að öðrum kosti veitingu.

Embætti sóknarprests og prest skv. 34. gr. skal veitt með setningu í eitt ár. Að þeim tíma liðnum skal skipa viðkomandi í embættið ótímabundið, nema meirihluti kjörmanna prestakallsins sé sammála um að óska þess að biskup Íslands auglýsi embættið að nýju.

40. gr.

Hafi enginn sótt um prestakall eða embætti er ráðherra heimilt að setja prest í embættið í allt að eitt ár, skv. tillögu biskups. Prestakallið eða embættið skal auglýst að nýju að setningartímanum liðnum.

*Almennt um skyldur presta.*

41. gr.

Skylt er sóknarpresti að taka við kalli sínu jafnskjótt og föng eru á eftir að hann hefur hlotið skipun eða ráðningu. Biskup Íslands getur þó veitt presti, er situr jörð, frest til næstu fardaga til að taka við embættinu.

Nú er prestssetur í prestakalli og er þá presti skylt að hafa þar aðsetur og lögheimili nema biskup heimili annað um stundarsakir, að fenginni umsögn prófasts og viðkomandi sóknarnefnda.

42. gr.

Nánari ákvæði um starfsskyldur presta skulu settar í starfsreglur, sbr. 60. gr.

*Sérþjónustuprestar.*

Almennt.

43. gr.

Þar sem almennri prestspjónustu verður ekki við komið, svo sem á sjúkrastofnunum, við fangelsi og meðal heyrnarlausra, skal kalla til presta sem að jafnaði hafa sérmennntun til starfans.

Biskupi Íslands er heimilt að samþykkja að ráðnir séu prestar á vegum stofnana og félagasamtaka. Teljast þeir prestar vera þjónandi prestar þjóðkirkjunnar, sbr. 32. gr.

Biskup Íslands setur sérþjónustuprestum skipunarbréf til viðbótar vígslubréfi.

Prestar er starfa erlendis.

44. gr.

Biskupi Íslands er heimilt að samþykkja að prestar séu ráðnir til starfa meðal Íslendinga erlendis.

Nánari ákvæði.

45. gr.

Nánari ákvæði um sérþjónustupresta skal setja í almennar starfsreglur, sbr. 60. gr.

**9. Djáknar.**

46. gr.

Þjónandi djákni þjóðkirkjunnar er hver sá sem á grundvelli köllunar og vígslu gegnir fastri djáknaþjónustu í þjóðkirkjunni.

Djáknar eru ráðnir af sóknarnefnd í samráði við sóknarprest til þess að gegna sérstaklega tilgreindum störfum á sviði líknar- og fræðslumála innan safnaðar.

Heimilt er í samráði við viðkomandi sóknarnefnd og sóknarprest og/eða sjúkrahússprest að ráða djákna til starfa á sjúkrastofnun.

Til að hljóta ráðningu og vígslu sem djákni þarf hlutaðeigandi að hafa lokið viðeigandi prófi frá guðfræðideild Háskóla Íslands og hlotið tilskilda starfsþjálfun á

vegum þjóðkirkjunnar. Hafi umsækjandi um djáknastarf lokið prófi frá erlendum djáknaskóla skal biskup Íslands leita umsagnar guðfræðideildar Háskóla Íslands.

Um þjónustu djákna fer nánar eftir ákvæðum í starfsreglum, sbr. 60. gr.

## 10. Sóknir og prestaköll.

*Almennt.*

47. gr.

Sóknin er grunneining þjóðkirkjunnar og starfsvettvangur hennar á hverjum stað. Ein eða fleiri sóknir mynda prestakall.

48. gr.

Kirkjusókn er félag þess fólks innan þjóðkirkjunnar sem býr innan sóknarmarka.

Kirkjusókn er sjálfstæð fjárhagsleg og félagsleg eining en tengist öðrum sóknum innan sama prestakalls, ef um það er að ræða, með samstarfi sbr. 57. gr. eða á annan hátt sem héraðsfundur kann að mæla fyrir um eða einstakar sóknarnefndir stofna til. Þá tengast kirkjusóknir öðrum sóknum innan prófastsdæmis með sameiginlegum héraðsfundi.

Sóknarmenn eru allir þeir sem lögheimili eiga í sókn, miðað við 1. desember næstliðinn, hafa hlutið skírn og eru skráðir í þjóðkirkjuna. Um skráningu óskírðra í þjóðkirkjunni fer að öðru leyti eftir ákvörðun laga um trúfélög nr. 18/1975.

Sóknarmenn eiga rétt á kirkjulegri þjónustu í sókn sinni og bera sameiginlega skyldur eftir því sem nánar er kveðið á um í lögum eða með lögmæltum ákvörðunum.

*Skipan sókna, prestakalla og prófastsdæma.*

49. gr.

Kirkjuþing setur starfsreglur skv. 60. gr. um skipan sókna, prestakalla og prófastsdæma. Í umræddum starfsreglum skulu m.a. vera reglur varðandi skiptingu kirkjusóknar, sameiningu sókna og um sóknarmörk, svo og um niðurlagningu kirkju eða tilfærslu.

50. gr.

Þingvallaprestakalli gegni prestur er ráðherra skipar til fimm ára í senn að fengnum tillögum biskups og Þingvallanefndar.

*Safnaðarfundir.*

51. gr.

Aðalsafnaðarfund skal að jafnaði halda fyrir maílok ár hvert. Þar skulu rædd málefni sóknarinnar, þar á meðal þau mál, sem lögmælt er að undir fundinn séu borin, svo og þau mál sem héraðsfundur, sóknarprestur, prófastur, biskup Íslands eða kirkjumálaráðhera skýtur þangað. Aðalsafnaðarfundur er vettvangur starfsskila og reikningsskila af hendi sóknarnefndar og einstakra nefnda innan sóknarinnar.

Aðalsafnaðarfundur fer með ákvörðunarvald innan sóknarinnar í málum þeim sem undir fundinn heyra samkvæmt lögum eða lögmæltum ákvörðunum.

Aðra safnaðarfundi skal halda ef meiri hluti sóknarnefndar óskar þess eða einn fjórði hluti sóknarmanna sem atkvæðisrétt eiga á safnaðarfundum.

Sóknarmenn njóta kosningarréttar og kjörgengis á safnaðarfundum þegar þeir eru fullra sextán ára.

*Skipun, störf og starfshættir sóknarnefnda.*

Almennt.

52. gr.

Í hverri kirkjusókn er sóknarnefnd sem annast rekstur og framkvæmdir á vegum sóknarinnar og styður kirkjulegt starf í sókninni ásamt sóknarpresti og starfsmönnum sóknarinnar.

Sóknarnefnd skal kosin til fjögurra ára í senn.

Sóknarnefdarmenn eru þrír í sóknum þar sem sóknarmenn eru færri en 300, en ella fimm, þó svo að þegar sóknarmenn eru 1.000 hið fæsta mega sóknarnefdarmenn vera sjö og níu ef sóknarmenn eru 4.000 eða fleiri, allt miðað við 1. desember næstliðinn. Fjölga skal sóknarnefdarmönnum, ef því er að skipta, á næsta aðalsafnaðarfundi þegar kjör sóknarnefdarmanna á fram að fara, eftir að þeir verða 1.000 eða 4.000 hið fæsta. Nú fækkar sóknarmönnum niður fyrir greind mörk og ákveður aðalsafnaðarfundur þá hvort fækka skuli sóknarnefdarmönnum.

Kjósa skal a.m.k. jafnmarga varamenn og aðalmenn eru og taka þeir sæti í forföllum aðalmannna eftir þeirri röð sem þeir voru kosnir í. Heimilt skal sóknarnefnd að kveðja varamenn sér til liðsinnis þegar hún telur ástæðu til.

53. gr.

Sóknarmönnum er skyldt að taka við kjöri í sóknarnefnd. Sóknarmenn, sem náð hafa sextugsaldri, geta þó skorast undan kosningu. Sá sem átt hefur sæti í sóknarnefnd getur vikist undan endurkosningu um jafnlangan tíma og hann gegndi þar störfum.

*Hlutverk og starfshættir.*

54. gr.

Sóknarnefnd er ásamt sóknarpresti í fyrirsvari fyrir sóknina gagnvart stjórnvöldum og einstökum mönum og stofnunum. Hún hefur umsjón með kirkju safnaðarins og safnaðarheimili. Sóknarprestur skal ráða því hvernig afnotum af kirkjunni skuli háttar, enda ber hann ábyrgð á því sem þar fer fram.

Sóknarnefnd skal gæta réttinda kirkju og gera prófasti viðvart ef út af bregður.

55. gr.

Um stöðu, starf og starfshætti sóknarnefnda skal setja nánari ákvæði í starfsreglur, sbr. 60. gr.

*Safnaðarfulltrúar.*

56. gr.

Sóknarnefnd kýs safnaðarfulltrúa og varamann hans úr sínum hópi til fjögurra ára í senn.

*Samstarfsnefndir.*

57. gr.

Í prestaköllum, þar sem í eru fleiri en ein kirkjusókn, skal oddvitum sóknarnefdanna skyldt að hafa sameiginlega fundi að jafnaði eigi sjaldnar en einu sinni á ári ásamt sóknarpresti.

Starfsmenn kirkjusókna.

58. gr.

Kirkjuþing skal setja ákvæði um stöðu og störf starfsmanna sókna í starfsreglur, sbr. 60. gr.

Organistar.

59. gr.

Í kirkjusókn starfar organisti. Rétt til að kallast organisti hefur hver sá sem uppfyllir tilskildar kröfur um menntun samkvæmt áfangakerfi námskrár Tónskóla þjóðkirkjunnar. Um störf organista fer eftir ákvæðum í starfsreglum sbr. 60. gr.

IV. KAFLI

**Starfsreglur.**

60. gr.

Um aðra starfsmenn þjóðkirkjunnar en þá sem fyrr hafa verið taldir fer eftir almennum reglum um starfshætti hennar er kirkjuþing setur og hafi að geyma nánari fyrirmæli um stjórnun og starfshætti kirkjunnar á grundvelli laga þessara. Í reglum þessum skal m.a. kveðið á um hlutverk starfsmanna þjóðkirkjunnar eftir því sem við getur átt.

Kirkjuþing setur jafnframt nánari reglur um tiltekna þætti kirkjustarfsins sem eigi er fjallað um í hinum almenn reglum sem getið er um í 1. mgr. Þá staðfestir kirkjuþing stofnskrár og nánari reglur um stjórn og starfsemi stofnana er starfa á vegum þjóðkirkjunnar en kirkjuráð staðfestir endurskoðaða reikninga þeirra stofnana og birtir þá síðan í skýrslu sinni til kirkjuþings.

Kirkjuráð gefur út reglur þær og stofnskrár er um ræðir í 1. og 2. mgr. ásamt breytingum sem kunna að vera gerðar á þeim. Skulu reglur og stofnskrár, sem og breytingar á þeim, birtast á prenti í síðasta lagi innan fjögurra vikna frá því að kirkjuþing samþykkti þær. Ber kirkjuráði að hafa eftirlit með því að eintök þeirra séu aðgengileg fyrir almenning frá þeim tíma, auk þess sem kirkjuráð annast dreifingu þeirra og kynningu með tilhlýðilegum hætti.

Hafi eigi verið á annan veg mælt í reglum þeim sem hér um ræðir öðlast þær, sem og breytingar, bindandi gildi á þritugasta degi frá útgáfudegi þeirra. Eftir þann tíma ber öllum starfsmönnum þjóðkirkjunnar sem og öðrum þeim sem reglunum er ætlað að binda að fara eftir þeim.

V. KAFLI

**Launagreiðslur og réttarstaða starfsmanna.**

61. gr.

Ríkið standi skil á launum biskups Íslands, vígslubiskupa, 138 starfandi presta og prófasta þjóðkirkjunnar og 18 starfsmanna biskupsstofu.

Fjölgji skráðum meðlimum þjóðkirkjunnar um 5.000 miðað við þjóðskrá í árslok 1996 skal ríkið greiða laun 1 prests til viðbótar því sem greinir í 1. mgr. Sama á við um frekari fjölgun. Fækki skráðum meðlimum þjóðkirkjunnar um 5.000 miðað við þjóðskrá í árslok 1996 lækkar tala starfandi presta í 1. mgr. um 1. Sama á við um frekari fækkun.

Fjölgji prestum um 10 sbr. það sem greinir í 2. mgr. skal ríkið greiða laun 1 starfsmanns á biskupsstofu til viðbótar því sem greinir í 1. mgr. Sama á við um frekari fjölgun. Fækki prestum um 10 sbr. það sem greinir í 3. mgr. lækkar tala starfsmanna á biskupsstofu í 1. mgr. um 1. Sama á við um frekari fækkun.

Um greiðslu launa til framangreindra starfsmanna þjóðkirkjunnar fer eftir lögum um Kjaradóm og kjaranefnd, nr. 120/1992, með áorðnum breytingum, eða lögum um kjarasamninga opinberra starfsmanna, nr. 94/1986, með áorðnum breytingum, eftir því sem við getur átt.

Launagreiðslur annarra starfsmanna þjóðkirkjunnar eru ríkinu óviðkomandi.

#### 62. gr.

Þeir starfsmenn þjóðkirkjunnar sem þiggja laun um ríkissjóð sbr. 61. gr. njóta réttinda og bera skyldur sem opinberir starfsmenn eftir því sem nánar er mælt fyrir um í lögum nr. 70/1996, svo og öðrum lögum er kveða á um réttarstöðu opinberra starfsmanna, sbr. þó 11. og 12. gr.

Nánari ákvæði um réttarstöðu starfsmanna þjóðkirkjunnar skulu sett í starfsreglur, sbr. 60. gr.

#### VI. KAFLI Jarðeignir kirkna.

#### 63. gr.

Kirkjujarðir og aðrar kirkjueignir sem þeim fylgja, að frátöldum prestssetrum og því sem þeim fylgir, eru eign íslenska ríkisins. Andvirði seldra jarða rennur í ríkissjóð.

#### VII. KAFLI Gildistaka og brottafall laga.

#### 64. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1998.

#### 65. gr.

Við gildistöku laga falla eftirtalin lög og lagaákvæði brott svo sem hér segir:

a. 1. mgr. 3. gr., 7. gr., 1. mgr. 8. gr., 9.-19. gr. og 35.-45. gr. laga nr. 62/1990, um skipan prestakalla og prófastsdæma og um starfsmenn þjóðkirkju Íslands.

b. 1.-2. gr., 11. gr., 14.-15. gr., 1. mgr. 16.gr., 19. gr., 22. gr., 29. gr., og 36. gr. laga nr. 25/1985, um kirkjusóknir, safnaðarfundi, sóknarnefndir, héraðsfundi o.fl.

c. 1.-5. gr., 1. mgr. 12. gr., 13. gr. og II. kafli laga nr. 48/1982, um kirkjuþing og kirkjuráð íslensku þjóðkirkjunnar.

d. 1. gr. og 2. mgr. 6. gr. laga nr. 96/1980, um biskupskosningu.

e. 1. gr. laga nr. 44/1987 um veitingu prestakalla.

f. b. liður 19. gr. laga nr. 35/1970 um Kristnisjóð.

Eftirtalin lög falla úr gildi þegar kirkjuþing hefur sett starfsreglur skv. 60. gr. laganna:

- a. Lög nr. 96/1980, um biskupskosningu.
- b. Lög nr. 48/1982, um kirkjuþing og kirkjuráð íslensku þjóðkirkjunnar.
- c. Lög nr. 25/1985, um kirkjusóknir, safnaðarfundi, sóknarnefndir, héraðsfundi o.fl.
- d. Lög um veitingu prestakalla, nr. 44/1987.
- e. Lög nr. 62/1990, um skipan prestakalla og prófastsdæma og um starfsmenn þjóðkirkju Íslands.

## Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Frumvarp um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar var lagt fram á 118. löggjafarþingi í febrúar 1995, en náði ekki fram að ganga. Frumvarpið var samið af nefnd sem kirkjuráð skipaði í janúar 1993 til að endurskoða núverandi fyrirkomulag á stjórnskipulegu sambandi íslenska ríkisins og þjóðkirkjunnar. Í þeiri nefnd áttu sæti dr. Gunnar Kristjánsson, sem jafnframt var formaður, Ólafur Stephensen blaðamaður, dr. Einar Sigurbjörnsson professor, Geir Waage formaður Prestafélags Íslands og dr. Páll Sigurðsson professor. Hrund Hafsteinsdóttir lögmaður tók síðar sæti Ólafs Stephensen er hann vék úr nefndinni að eigin ósk. Séra Þorbjörn Hlynur Árnason biskupsritari starfaði með nefndinni sem og séra Kristján Valur Ingólfsson. Af hálfu dóms- og kirkjumálaráðherra sat Hjalti Zóphóníasson skrifstofustjóri fundi nefndarinnar í septembermánuði 1994.

Í júlí 1996 skipaði kirkjumálaráðherra nefnd til að vinna að lokaundirbúningi að framlagningu lagafrumvarpa um kirkjuleg málefni, sem verið höfðu til umfjöllunar á síðustu misserum á kirkjulegum vettvangi og fyrir Alþingi. Í fyrsta lagi var um að ræða framangreint frumvarp til laga um stöður, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar, í öðru lagi frumvarp til laga um veitingu prestakalla, sem lagt var fram á Alþingi á 120. löggjafarþingi en náði ekki fram að ganga, og í þriðja lagi var það hlutverk nefndarinnar að taka til skoðunar álitaefni þau er tengdust nýsamþykktum lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins og vörðuðu skipun presta til starfa. Hjalti Zóphóníasson skrifstofustjóri var skipaður formaður nefndarinnar, en auk hans áttu sæti í nefndinni þingmennirnir Hjálmar Jónsson og Jón Kristjánsson, dr. Gunnar Kristjánsson tilnefndur af biskupi Íslands, Geir Waage tilnefndur af Prestafélagi Íslands og dr. Einar Sigurbjörnsson tilnefndur af guðfræðideild Háskóla Íslands. Stefán Eiríksson lögfræðingur í dóms- og kirkjumálaráðuneytinu var ritari nefndarinnar.

Framangreind nefnd gerði nokkrar breytingar á því frumvarpi sem lagt var fram á 118. löggjafarþingi um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar. Meginbreytingarnar frá fyrra frumvarpi lúta að skipan kirkjuþings og skýrari ákvæði voru sett um úrskurðarnefnd. Þá ákvað nefndin að fella frumvarp til laga um veitingu prestakalla inn í þetta frumvarp, með þeim hætti að fela kirkjuþingi að setja reglur um veitingu prestakalla. Nefndin ákvað einnig að leggja til að ákvörðunarvald um skipan sókna, prestakalla og prófastsdæma yrði alfarið í höndum kirkjuþings. Nefndin telur að með framangreindum hætti sé því markmiði að setja skýra rammalöggjöf um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar, betur náð en í fyrra frumvarpi.

Samhliða starfi nefndarinnar unnu kirkjueignanemdir ríkis og kirkju að því á liðnum haust- og vetrarmánuðum að ná samkomulagi um kirkjujarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar. Samkomulag það sem kirkjueignanemdir ríkis og kirkju náðu á fundi 10. janúar 1997 fylgir með sem fylgiskjal með frumvarpi þessu. Meginniðurstöður í þeim viðræðum voru þær að kirkjujarðir og aðrar kirkjueignir sem þeim fylgja, að frátoldum prestssetrum, væru eign íslenska ríkisins og andvirði seldra jarða rynni í ríkissjóð. Á móti myndi íslenska ríkið skuldbinda sig til að greiða laun tiltekins fjölda presta þjóðkirkjunnar og starfsmanna biskupsembættisins. Þar er gert ráð fyrir að ríkið greiði laun biskups Íslands, víglubiskupa, 138 presta og 18 starfsmanna biskupsstofu. Í umræddu samkomulagi er fyrirvari um samþykki kirkjuþings og samþykki Alþingis á þessu

frumvarpi. Í athugasemdum við 3. gr. frv., svo og V. og VI. kafla þess er að finna nánari skýringar á þessu samkomulagi.

Á aukakirkjuþingi sem haldið var 21.-23. janúar 1997 var frumvarp þetta lagt fram, ásamt samkomulagi kirkjueignanefnda ríkis og kirkju. Kirkjuping samþykkti að nokkrar breytingar yrðar á frumvarpinu, og hefur verið tekið tillit til allra þeirra breytingartillagna sem kirkjuþing samþykkti á aukakirkjuþinginu í frumvarpi þessu.

Í greinargerð þeirri sem fylgdi frumvarpinu um stöðu stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar sem lagt var fram á 118. löggjafarþingi kemur fram að það sé megininniðurstaða nefndarinnar að rétt sé og tímabært að gera ýmsar breytingar á stjórnskipun íslensku þjóðkirkjunnar og á sambandi hennar við ríkisvaldið, enda þótt enn verði haldið þeim tengslum milli ríkis og kirkju, sem kveðið sé á um í stjórnarskrá íslenska ríkisins. Síðan segir:

“Höfuðforsendur lagafrumvarps þessa eru sem hér segir:

a. Veruleg aukning á innra starfi kirkjunnar og örar breytingar á því kalla á nauðsynlegar breytingar á kirkjulöggjöfinni og jafnframta á aukna og styrkta stjórnsýslu á kirkjulegum vettvangi.

b. Búsetu- og þjóðfélagsbreytingar, ásamt breyttum og bættum samgöngum, kalla á aukinn sveigjanleika í starfi kirkjunnar.

c. Umræða á pólitískum vettvangi um að endurskoða þurfi samband ríkis og kirkju kallar á svar stjórnvalda og kirkjunnar sjálfrar um heppilega og eðlilega framtíðarskipan um stöðu hennar.

Er niðurstaða nefndarinnar sú að rétt sé að þjóðkirkjan fái mun meira sjálfstæði á starfs- og stjórnunarsviði sínu en verið hefur um langa hríð, enda muni aukið sjálfstæði efla hana til starfa og átaka til aukins velfarnaðar með þjóðinni. Taldi nefndin óhjákvæmilegt að leggja tillögur sínar þar að lútandi fram í formi allítarlegs frumvarps til laga um stöðu, stjórn og starfshætti íslensku þjóðkirkjunnar þar sem væri að finna ákvæði um alla helstu þætti kirkjustarfsins, þar á meðal um stöðu og starfsemi embættismanna þjóðkirkjunnar, starfseiningar hennar og um ýmsa þætti starfsemi hennar að öðru leyti. Er þar að vonum um margt byggt á þeim grunni sem þegar hefur verið lagður með gildandi lögum en þó lagt til að gerðar verði ýmsar breytingar frá því sem er að gildandi rétti er stefni að auknu sjálfstæði þjóðkirkjunnar í samræmi við það sem fyrr sagði og tryggi það, svo sem framast má verða að lögum, að kirkjan megi valda hlutverki sínu á komandi tínum með því aukna sjálfstæði sem vænst er að hún muni öðlast.

Í frumvarpi því, sem hér liggur fyrir, er leitast við að kveða á um meginatriði íslensks kirkjuréttar í nokkuð breyttri mynd frá því sem nú er, svo sem fyrr segir, en jafnframta er byggt á grónum og haldgóðum kirkjuhefðum, eftir því sem framast hefur verið kostur miðað við hina nýju skipan á stjórn kirkjumála sem lýst er í frumvarpinu.

Jafnframta samningu þessa frumvarps hóf nefndin undirbúning að samningu frumvarps til samþykktar kirkjuþings um starfsreglur fyrir íslensku þjóðkirkjuna sem nefndin leggur til að fylgi í kjölfar hinna nýju laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar ef frumvarp þetta hlýtur staðfestingu hins háa Alþingis. Skal lögð sérstök áhersla á að samræmi verði milli efnis lagafrumvarps þessa annars vegar og frumvarpsins að starfsreglum hins vegar og munu frumvörp þessi mynda með nokkrum hætti eina heild þegar litið er yfir allt reglusviðið sem hér er um að ræða. Í frumvarpinu að starfsreglunum verður mælt fyrir um fjölmörg atriði er varða starfshætti íslensku þjóðkirkjunnar á mun ítarlegri hátt en unnt var eða ráðlegt þótti að gera í lagafrumvarpinu.

Tekið skal fram að hér er um að ræða frumvarp að meginlöggjöf (rammalöggjöf) um íslensku þjóðkirkjuna, en gert er ráð fyrir að margvísleg löggjöf um afmörkuð kirkjuleg málefni frá ýmsum tímum standi enn jafnhliða hinni nýju meginlöggjöf ef frumvarp þetta verður að lögum. Er þó vafalaust fullkomíð tilefni til endurskoðunar og samræmingar þeirrar löggjafar þótt nefndin telji það ekki í sínum verkahring að annast viðtækari endurskoðun kirkjulöggjafarinnar en hér um ræðir.

## II.

Um alllangan aldur hafa hér verið nái tengsl milli ríkis og kirkju. Voru þau m.a. staðfest á formlegan hátt í stjórnarskránni frá 1874 --- þótt eldri væru í reynd --- en styrktust síðar með ýmsum hætti, m.a. snemma á þessari old þegar breyttri skipan var komið á vörslu “kirkjueigna”, svokallaðra, og ríkið tók í reynd að sér launagreiðslur til presta þjóðkirkjunnar þótt þær byggðust í fyrstu á arði af eignastofni kirkna landsins.

Fyr á oldum var sjálfstæði íslensku kirkjunnar mikið. Var kirkjan lengi sér um fjármál og innri stjórn og á fyrstu oldum kristni í landinu kom hún fram sem sjálfstæður aðili gagnvart ríkisvaldinu (t.d. voru gerðir sáttmálar milli ríkisvalds og kirkjuvalds). Fyrrum hafði kirkjan sína eigin tekjustofna sem hún ráðstafaði til eigin þarfa --- enda hlutverk hennar í “veraldlegum” efnum þá viðtækari en síðar varð --- en á síðari oldum fór þó konungsvaldið að hlutast til um málefni kirkjunnar, enda fylgdi það kenningu Lúthers að kristinn þjóðhöfðingi bæri sérstakar skyldur og ábyrgð gagnvart henni.

Sé litið til grannþjóða okkar í austri og vestri, þar sem alls staðar ríkir trúfrelsi, fer ekki á milli mála að skipan á kirkjumálum er þar með mjög misjöfnum hætti, allt eftir hefðum og ríkjandi skoðunum. Víða eru starfandi þjóðkirkjur, svokallaðar, sem sumar eru tengdar ríkisvaldinu, svo sem er á Norðurlöndum, en aðrar hafa fullt sjálfstæði í innri málum þótt ríkisvaldið veiti þeim stuðning, svo sem er í Þýskalandi. Í Bandaríkjunum er hins vegar ekki um neina þjóðkirkju að ræða, svo sem kunnugt er. Óvíða munu tengsl ríkis og kirkju vera meiri en meðal Dana, en þar er vart um að ræða neina sjálfstjórn þjóðkirkjunnar gagnvart almannavalldinu. Meðal grannþjóða okkar hafa orðið miklar breytingar á kirkjuskipan hin síðari ár og kynnti nefndin sér þær breytingar ásamt þeim umræðum sem orðið hafa í þeim löndum. Má um þetta efni m.a. vísa til áfangaskýrslu nefndarinnar sem lögð var fyrir kirkjuþing haustið 1993. Engu að síður varð það niðurstaða nefndarinnar að byggja sem mest á ráðandi kirkjuhefð hér á landi að því marki sem hún verður talin samrýmast þörfum nútímans.

Prátt fyrir þau tengsl sem eru hér á landi milli ríkis og kirkju hefur íslenska þjóðkirkjan sjálfstæði í innri málum sínum, þ.e. hvað varðar guðþjónustuna, helgisiði, skírn, fermingu og veitingu sakramentanna, sbr. 13. gr. laga nr. 48/1982. Ytri málum kirkjunnar, svo sem skipan prestakalla og prófastsdæma, veitingu prestakalla og biskupskosningu, er hins vegar ráðið með lögum frá Alþingi. Kirkjumálaráðherra hefur og í reynd mikil völd á þessu sviði þótt hefð sé fyrir því að hann beiti þeim af hófsemi.

Lengi vel fékk þessi skipan mála að standa án umtalsverðra mótmæla kirkjunnar manna eða annarra, en á síðustu árum hafa hins vegar farið fram allnokkrar umréttarstöðu íslensku þjóðkirkjunnar, einkum þó um afstöðu hennar til ríkisvaldsins (löggjafarvalds og framkvæmdarvalds). Er þar bæði átt við umræður á kirkjulegum vettvangi, einkum á kirkjuþingi, en aðrir aðilar hafa einnig látið til sín

heyra þótt eigi fari sérlega hátt, m.a. í þá veru að slíta beri öll tengsl milli ríkis og kirkju. Eigi verður þó talið að nú um stundir eigi svo róttækar hugmyndir fylgi að fagna meðal alls þorra Íslendinga og miðast efni þessa frumvarps m.a. við þá ætlan nefndarinnar.

Því ber ekki að neita að upp á síðkastið hefur ríkisvaldið í reynd látið þjóðkirkjunni eftir aukið sjálfræði í margvíslegum málum og séð fyrir sérstökum tekjustofnum ýmissa starfseininga kirkjunnar. Hefur sú þróun og aukin ábyrgð kirkjunnar manna, sem henni fylgir, tvímælalaust orðið til þess að efla starfsemi þjóðkirkjunnar í heild og mun almennt hafa mælst vel fyrir.

### III.

Í 62. gr. stjórnarskrár lýðveldisins Íslands frá 1944 segir *að hin evangelisk-úterska kirkja skuli vera þjóðkirkja á Íslandi og skuli ríkisvaldið að því leyti styðja hana og vernda*. Ákvæði þetta hefur staðið í stjórnarskránni allt frá 1874, en upphaflega var þó notað orðalagið “hið opinbera” í staðinn fyrir “ríkisvaldið”. Í stjórnarskránni, sem er hin æðsta réttarheimild, eru ekki gefin nánari fyrirmæli um þetta efni, t.d. um það hvernig ríkisvaldið skuli styðja þjóðkirkjuna og vernda. Með “ríkisvaldinu” er vafalaust átt við alla þætti þess, þ.e. löggjafarvald, framkvæmdarvald og dómsvald og þær stofnanir sem með þessi málefni fara --- einkum þá að sjálfssögðu two fyrri þættina. Nánari framkvæmd þessa stjórnarskrárvæðis er því í höndum ríkisvaldsins og ber Alþingi fyrst og fremst ábyrgð á því að með almennum lögum sé tryggt að skilyrðum ákvæðisins sé fullnægt.

Það sem mestu máli skiptir varðandi það efni sem hér er til meðferðar er það að af þessari stjórnarskrárgrein verður sú ályktun dregin, svo að tvímælalaust er, *að ríki og þjóðkirkja eru ekki eitt* --- þ.e. tiltekinn aðili, ríkið, á að styðja og vernda annan aðila, þjóðkirkjuna. Skilyrði þess að vera íslenskur ríkisborgari annars vegar og þjóðkirkjupregn hins vegar þurfa heldur ekki að fara saman, svo sem kunnugt er. Það breytir ekki þessari niðurstöðu að mjög náiin tengsl eru milli ríkisvaldsins og þjóðkirkjunnar. Hún er eftir sem áður *sjálfstæð stofnun, sjálfstæður réttaraðili, sem getur borið, og ber, réttindi og skyldur að lögum*. Þjóðkirkjan og stofnanir hennar geta því m.a. átt eignir sem njóta m.a. fullrar verndar 67. gr. stjórnarskrárinna og verða eigi af þeim teknar nema ströngum skilyrðum þeirrar greinar sé fullnægt, enda komi þá ætið fullt verð fyrir eins og þar er mælt fyrir um.

Þegar talað er um íslensku þjóðkirkjuna sem stofnun er hafi a.m.k. nokkurt sjálfstæði eftir lögum og venju og verði eigi talin sem hver annar angí ríkisvaldsins verður að minnast þess að hugtakið *þjóðkirkja* verður ekki til hér á landi fyrr en með tilkomu stjórnarskrárinna frá 1874, en fyrirmund viðkomandi ákvæðis var hliðstætt ákvæði í grundvallarlögunum dönsku.

### IV.

Í kjölfar þeirrar nýlegu umræðu og þróunar um áherslubreytingar á sambandi eða samskiptum ríkis og kirkju, sem fyrr var getið, var lögð fram á kirkjuþingi 1992 tillaga til þingsályktunar um skipulag íslensku þjóðkirkjunnar. Flutningsmaður hennar var dr. Gunnar Kristjánsson, sóknarprestur á Reynivöllum. Var tillagan síðan samþykkt í eftifarandi mynd:

“Kirkjuþing felur kirkjuráði að skipa nefnd til að gera úttekt á skipulagi íslensku þjóðkirkjunnar og sambandi hennar við ríkisvaldið samkvæmt nánari verklýsingu byggðri á greinargerð sem fylgdi upphaflegu tillögunni. Í nefndinni sitji fimm menn tilnefndir af: biskupi og gegni sá formennsku, kirkjumálaráðherra, guðfræðideild Háskóla Íslands, stjórn Prestafélags Íslands og lagadeild Háskóla Íslands. Kirkjuráð ráði starfsmann til verksins í samráði við nefndina. Nefndin skili greinargerð um stöðu mála á kirkjuþingi 1993.”

Nefnd sú, er skipuð var af þessu tilefni svo sem þingsályktunin bauð og fyrr hefur verið greint frá, hóf fljótlega störf og skilaði síðan áfangaskýrslu um starf sitt er lögð var fyrir kirkjuþing haustið 1993. Birtust þar frumhugmyndir nefndarinnar í stórum dráttum, með ítarlegum rökstuðningi, ásamt frumdrögum nefndarinnar að “rammalöggjöf” um stöðu, starf og stjórnskipan þjóðkirkjunnar. Leiddi skýrsla þessi til frjórra umræðna á kirkjuþingi og var að lokum afgreidd þar, að mestu á jákvæðan hátt, og nefndinni falið að leiða starf sitt til lykta. Nefndin hafði eftirfarandi markmið að leiðarljósi: Byggt verði til frambúðar á núverandi þjóðkirkjuþyrirkomulagi og eigi rofið það samband milli ríkis og kirkju sem stjórnarskráin kveður á um. Ríkisvaldið ber því enn sem fyrr ábyrgð (þar á meðal fjárhagslega ábyrgð) gagnvart þjóðkirkjuni. Hins vegar verði gerðar verulegar breytingar á “starfsramma” þjóðkirkjunnar, m.a. með því að sett verði “rammalöggjöf” um stöðu, stjórn og starfshætti hennar þar sem fjallað verði í skýru máli um þessa meginþætti, en að önnur kirkjuleg löggjöf verði um leið einfölduð svo sem verða má. Með þessu mun vægi löggjafarstarfsemi Alþingis um málefni þjóðkirkjunnar minnka mjög frá því sem verið hefur, en þess í stað verður vald kirkjunnar aukið verulega frá því sem nú er og valdsviðið skýrt svo vel sem frekast er kostur.

Mikilvægur þáttur í tillögum nefndarinnar, svo sem þær birtast í þessu lagafrumvarpi, er að vald kirkjuþings verði aukið og því fengið ákvörðunarvald í kirkjulegum málum, þó innan þess ramma sem hin nýja meginlöggjöf (rammalöggjöf) setur ef frumvarp þetta verður að lögum. Er, svo sem fyr segir, lagt til að á grundvelli laganna samþykki kirkjuþing ítarlegar reglur um allt innra starf og starfshætti kirkjunnar, en nefndin telur að mjög skorti nú á að kirkjunnar menn hafi nægar leiðbeiningar á þessu sviði eða fullkomnar starfsreglur sem þeim ber að fylgja. Lagt er til að skýrar reglur gildi um allt stjórkerfi kirkjunnar undir yfirstjórn kirkjuþings, svo sem fyr segir.

Það er ætlun og vissa nefndarinnar að aukin sjálfsstjórn íslensku þjóðkirkjunnar og ábyrgð, sem þar af leiðir, muni auðvelda kirkjunni störf hennar og efla kirkjunnar menn til samræmdra átaka í starfi. Hafi kirkjan og sýnt, með nærfellt eitt þúsund ára starfi sínu í landinu, að henni sé treystandi til sjálfsstjórmálar. Þá skal eigi undan dregið að aukinni sjálfsstjórn kunni að fylgja ný vandamál innan kirkjunnar (a.m.k. í augum sumra) þar sem í “návígí” verður tekist á um mál er embættismenn ríkisins önnuðust áður, þar með talið ýmsa ráðstöfun fjármuna. Þessi vandamál á þó kirkjan að geta leyst innan sinna vébanda.

Á prestastefnu í Vestmannaeyjum í júní 1994 voru helstu hugmyndir nefndarinnar kynntar ítarlega og er óhætt að fullyrða að viðtökur hafi verið góðar. Urðu allmiklar umræður um málið. Loks fjallaði kirkjuþing um frumvarpið í endanlegri gerð sinni 25. október til 3. nóvember 1994. Eftir miklar almennar umræður og, nefndarvinnu var frumvarp skipulagsnefndar samþykkt með nokkrum breytingum. Var biskupi og kirkjuráði falið að kynna frumvarpið fyrir prestum og sóknarnefndum í nóvember 1994, jafnframt var skipulagsnefnd falið að ganga

endanlega frá greinargerð með frumvarpinu, svo og 67. gr. er fjallar um lög sem breytast við gildistöku frumvarpsins.

Verði frumvarp þetta að lögum telur nefndin að merkum áfanga sé náð í þróunarsögu íslensku þjóðkirkjunnar. Staða hennar verði skýrð frá því sem nú er og allt regluverk hana varðandi verði mun fyllra og gleggja en það er við búum við, en vitað er að margt er nú óskýrt eða jafnvel á huldu um réttarstöðu kirkjunnar og þjóna hennar á ýmsum sviðum.

## V.

Auk þess sem fyrr er komið skal þetta sagt um meginatriði frumvarpsins, en einstök ákvæði þess verða hins vegar skýrð í síðari hluta þessarar greinargerðar:

Kveðið er á um að íslenska þjóðkirkjan sé sjálfstætt trúfélag á evangelísk-lúterskum grunni. Njóti hún sjálfræðis gagnvart ríkisvaldinu innan lögmæltra marka. Þjóðkirkjan og stofnanir hennar njóti sjálfstæðrar eignhelgi og komi fram sem sjálfstæðir aðilar gagnvart almannavaldu. Ríkisvaldinu beri að styðja og styrkja íslensku þjóðkirkjuna og greiði íslenska ríkið henni árlegt framlag sem miðist við að það nægi til reksturs hennar ásamt öðrum tekjustofnum hennar, lögbundnum sem ólögbundnum. Kirkjumálaráðuneytið hafi með höndum tengsl við þjóðkirkjuna af hálfu ríkisvaldsins að því er varðar fjárlagagerð og hafi jafnframt yfirumsjón með því að ríkisvaldið veiti þjóðkirkjuni þann stuðning sem því ber að veita henni lögum samkvæmt. Jafnframt hafi ráðuneytið umsjón með því að þjóðkirkjan og stofnanir hennar fari að lögum. Mælt er fyrir um að íslenska þjóðkirkjan ráði starfi sínu innan lögmæltra marka. Er þarnæst fjallað á allítarlegan hátt um stjórnunar- og starfseiningar þjóðkirkjunnar og starfsmenn hennar (þar með talið stöðu þeirra sem opinberra starfsmanna), auk þess sem sérstaklega er fjallað um reglur þær um almenna kirkjuskipan er kirkjuþingi er ætlað að samþykkja og áður var getið.”

*Athugasemdir við einstakar greinar og kafla frumvarpsins.*

Um 1. gr.

Í 1. mgr. greinarinnar er fjallað um trúfræðilega undirstöðu þjóðkirkjunnar á Íslandi sem sjálfstæðs trúfélags. Er tekið fram að starfsemi hennar byggist á evangelísk-lúterskum grunni. Í því felst að kenningargrundvöllur þjóðkirkjunnar byggist á eftirtöldum játningarritum:

1. Postullegu trúarjátninguunni.
2. Níkeujátninguunni.
3. Áþanasíusarjátninguunni.
4. Hinni óbreyttu Ágsborgarjátningu frá 1530.
5. Fræðum Lúthers hinum minni.

Í 2. mgr. er byggt á þeirri skipan mála varðandi stuðning við þjóðkirkjuna af hálfu ríkisvaldsins sem gert er ráð fyrir í 1. mgr. 62. gr. stjórnarskrárinnar, enda er ákvæðum frumvarpsins, ef að lögum verða, á engan hátt ætlað að breyta fjárhagslegum

skyldum ríkisvaldsins við þjóðkirkjuna þótt sjálfstæði hennar um innri málefni verði aukið frá því sem nú er, sbr. þó það sem greinir varðandi samkomulag ríkis og kirkju um kirkjujarðir og launagreiðslur.

Í 3. mgr. er lagt til að skírn í nafni heilagrar þrenningar og skráning í þjóðskrá veiti aðild að þjóðkirkjuni. Eigi er skilyrði að skírn hafi farið fram innan véganda

þjóðkirkjunnar þar eð þjóðkirkjan viðurkennir hverja þá skírn sem framkvæmd er í nafni heilagrar þrenningar.

#### Um II. kafla.

Í þessum kafla frumvarpsins birtast meginreglur þess um réttarstöðu íslensku þjóðkirkjunnar, en þær meginreglur styrkast síðan af ýmsum öðrum ákvæðum frumvarpsins er staðfesta þær áherslubreytingar á lögvörðu réttarsambandi milli ríkis og þjóðkirkju er lýst var í hinum almenna hluta þessarar greinargerðar. Lögð er áhersla á að ákvæði þessi séu í stuttu og hnitmiðuðu formi þannig að höfuðatriðin séu hverjum manni ljós.

#### Um 2. gr.

Í 1. mgr. greinarinnar er mælt fyrir um sjálfstæði eða sjálfræði íslensku þjóðkirkjunnar gagnvart ríkisvaldinu. Birtist þar sú höfuðstefna sem allt meginefni frumvarps þessa byggist á og fyrr hefur verið lýst. Sérstaklega er þó tekið fram að þessu sjálfræði setji löggjafinn tiltekin mörk sem felast einkum í ýmsum öðrum ákvæðum frumvarpsins er síðar verður fjallað nánar um, sbr. t.d. ákvæði 4. gr. um tilsjónarvald kirkjumálaráðherra.

Sjálfstæði íslensku þjóðkirkjunnar skv. 1. mgr. væri í reynd lítils virði ef eigi væri tryggt að lögum að þjóðkirkjan, sóknir hennar og stofnanir, sem hafa nægilegt sjálfstæði gagnvart kirkjustjórninni, njóti m.a. fullkominnar eignhelgi í skilningi 67. gr. stjórnarskrárinnar. Tekur því ákvæði 2. mgr. af allan vafa í því efni, en eigi þykir ástæða til þess að fjalla nánar um það í ákvæðinu hverjar þær stofnanir þjóðkirkjunnar eru sem sjálfstæðrar eignhelgi geti notið, en um það efni vísast til viðurkenndra meginreglna eignarréttar um lögvarða aðild að eignarréttindum.

#### Um 3. gr.

Í framhaldi af því ákvæði 2. mgr. 1. gr. að ríkisvaldinu beri að styðja og styrkja íslensku þjóðkirkjuna er nauðsynlegt að kveða nánar á um fjárhagslega skuldbindingu ríkisvaldsins gagnvart þjóðkirkjunni svo sem hér er gert. Er við það miðað að ríkisvaldið tryggi, í formi fjárveitingar á fjárlögum ár hvert, fjárframlag sem nægi til reksturs þjóðkirkjunnar eftir að tekið hefur verið tillit til annarra tekjustofna hennar sem bæði geta verið lögbundnir sem ólögbundnir. Í gildandi löggjöf um ýmsa starfsþætti þjóðkirkjunnar er kveðið á um sérstaka tekjustofna hennar eða tiltekinna stofnana hennar eða starfseininga, sbr. t.d. ákvæði í lögum nr. 91/1987, um sóknargjöld, í lögum nr. 138/1993, um kirkjumálasjóð, og í lögum um prestssetur, nr. 137/1993, og gerir frumvarp þetta ekki ráð fyrir breytingum á þeirri skipan. Hins vegar miðast þetta ákvæði frumvarpsins við það að hin árlega fjárveiting frá Alþingi -- hið árlega framlag þess til þjóðkirkjunnar umfram sérstakar fjárveitingar samkvæmt öðrum lögum --- verði ákvarðað sem heildarupphæð á grundvelli ítarlegs rökstuðnings af hálfu kirkju og ráðuneytis um fjárbörf kirkjunnar er stjórnvöld þjóðkirkjunnar hafi til afnota með þeim hætti er þau telja nauðsyn til bera hverju sinni án þess að Alþingi gefi kirkjustjórninni nánari fyrirmæli um það hvernig fénu skuli varið. Ber þá þjóðkirkjan sjálf ábyrgð á ráðstöfun þessa fjárár.

Í 2. mgr. er lagt til að launagreiðslur til starfandi presta þjóðkirkjunnar, sem verið hafa á launum úr ríkissjóði, skuli hagað með þeim hætti sem greinir í 61. gr. Er hér í raun um óbreytta skipan að ræða.

#### Um 4. gr.

Svo sem fyrr getur er ekki lagt til í frumvarpi þessu að tengsl verði rofin milli ríkisvaldsins og þjóðkirkjunnar enda þótt sjálfstæði þjóðkirkjunnar um innri mállefni sín verði aukið mjög frá því sem nú er. Er lagt til að kirkjumálaráðuneytið hafi, enn sem fyrr, með höndum nauðsynleg tengsl við þjóðkirkjuna að því er varðar fjárlagagerð af hálfu stjórnarráðsins. Jafnframt virðist rétt og sjálfsagt að sama ráðuneyti hafi yfirumsjón með því að ríkisvaldið veiti þjóðkirkjunni lögmæltan og stjórnarskrárvatinn stuðning, en því hlýtur einnig að fylgja umsjón með því að þjóðkirkjan og stofnanir hennar fari að lögum.

#### Um III. kafla.

Í III. kafla, sem er meginkafli frumvarps þessa, er fjallað í allítarlegu máli um stjórn og starfsskipan íslensku þjóðkirkjunnar. Tekur það bæði til embættismanna hennar, stjórnarstofnana og starfseininga.

Haft skal í huga að til þess er ætlast að kirkjuþing samþykki sérstakar starfsreglur (sjá einkum 60. gr.) sem verði til fyllingar og viðbótar mörgu því sem kveðið er á um í kafla þessum.

Rétt er að geta þess að mörg ákvæði þessa kafla frumvarpsins eru tekin að meginstofni úr gildandi lögum og þá með þeim breytingum einum sem leiðir beinlínis af þeirri skipan, sem frumvarpið byggist á, að stjórnunarvald verði fært frá ráðherra til kirkjulegra stjórnvalda. Þykir að jafnaði óþarfi að geta þessa atriðis sérstaklega um hverja grein fyrir sig sem þetta á við um.

#### Um 5. gr.

Í ákvæði þessu, sem ætlað er að hafa almennt gildi um starfsvettvang íslensku þjóðkirkjunnar, er áréttuð sú meginstefna höfunda frumvarpsins, sem þegar birtist með öðru orðalagi í 1. mgr. 2. gr., að þjóðkirkjan ráði sjálf starfi sínu og starfsháttum innan þess ramma sem löggjafinn hefur markað.

#### Um 6. gr.

Greinin er efnislega samhljóða 35. gr. laga nr. 62/1990.

#### Um 7. gr.

Greinin er efnislega samhljóða 1. gr. laga nr. 96/1980.

#### Um 8. gr.

Hér er lagt til að kirkjuþing setji reglur um kosningu biskups Íslands og þar með séu lög um biskupskosningu, nr. 96/1980, felld úr gildi, sbr. 65. gr. frumvarpsins.

#### Um 9. gr.

Í greininni er gert ráð fyrir óbreyttri skipan frá því sem nú er.

#### Um 10. gr.

Greinin er að mestu leyti efnislega samhljóða 1. og 2. mgr. 36. gr. laga nr. 62/1990.

#### Um 11. gr.

Ákvæði þetta er nýmæli. Mikilvægt er að í lögum sé m.a. kveðið á um hvernig skuli fjallað um meint aga- og siðferðisbrot innan íslensku þjóðkirkjunnar, svo og um lausn ágreiningsmála, en um þetta gilda nú eigi skýrar reglur. Lagt er til að sett verði á fót sérstök nefnd, úrskurðarnefnd, sem fjalli um mál af þessu tagi. Greinin skýrir sig að öðru leyti sjálf.

#### Um 12. gr.

Ákvæði þetta er nýmæli. Hér er lagt til að niðurstöðu úrskurðarnefndar skv. 11. gr. megi skjóta til áfrýjunarnefndar með þeim hætti sem nánar er lýst í ákvæðinu. Mikilvægt er að kveðið sé á um nokkur meginatriði íslensks stjórnsýsluréttar í ákvæðinu en jafnframt lagt til að kirkjuþing setji nánari ákvæði í starfsreglur, sbr. 60. gr. frumvarpsins.

#### Um 13. gr.

Ákvæði þetta er nýmæli. Hér er lagt til að sett verði á fót ráðgjafarnefnd sem fjalli um kenningarleg málefni.

#### Um 14. gr.

Greinin er efnislega samhljóða 41. gr. laga nr. 62/1990, að öðru leyti en því að ráðherra er bundinn af því að kveðja til í forföllum biskups þann víglubiskup sem eldri er að biskupsvígslu.

#### Um 15. -- 17. gr.

Greinarnar samsvara að mestu ákvæðum VII. kafla laga nr. 62/1990. Í 3. mgr. 17. gr. er gert ráð fyrir því að kirkjuþing geti ákveðið aðra skipan víglubiskupsumdæma, samþykki tvö kirkjuþing slíka tillögu óbreyttu. Til að taka af öll tvímæli skal tekið fram að slík tillaga öðlast því aðeins gildi að hún hafi verið samþykkt á óbreytt á tveimur þingum, með kirkjuþingskosningum á milli.

#### Um 18. gr.

Ákvæði þetta er nýmæli. Mikilvægt er að komið sé á samstarfsgrundvelli milli biskups Íslands og víglubiskupanna, svo sem hér er lagt til.

#### Um 19. gr.

Um meginhugmyndir þær, sem liggja að baki ákvæði þessarar greinar, vísast til þess sem fram kom í hinum almenna hluta þessarar greinargerðar. Lögð er áhersla á að marka kirkjuþingi stöðu sem æðsta stjórnvaldi innan íslensku þjóðkirkjunnar og valdsvið þess aukið frá því sem nú er. Kirkjuþingi er þó eigi ætlað alræðisvald, sbr. m.a. það ákvæði greinarinnar, að prestastefna skuli fjalla um reglur er varða kirkjulegar athafnir er hafa trúarlegt gildi áður en þær verði samþykktar á kirkjuþingi.

#### Um 20. gr.

Hér er um nokkrar breytingar að ræða frá því sem nú er. Meginbreytingin felst í því að fulltrúar leikmanna eru fleiri en fulltrúar presta. Leikmenn eru tólf og prestar 9, samtals 21 fulltrúi.

Í frumvarpi þessu er gert ráð fyrir því að Biskup Íslands, víglubiskupar, kirkjuráðsmenn, kennara guðfræðideildar og kirkjumálaráðherra eigi seturétt á kirkjuþingi og hafi jafnframt málfrelsi og tillögurétt, en atkvæðisrétt hafi þeir eigi. Er

hér um að ræða breytingu frá fyrri skipan. Þá er gert ráð fyrir því að kirkjuþing kjósi þingforseta úr röðum leikmanna.

Í frumvarpi því sem lagt var fram á 118. löggjafarþingi var farin önnur leið en hér er lögð til einkum varðandi tengslin milli þingsins og biskupsembættisins. Var þar sú hugmynd reifuð að aðskilja bæri valdsvið kirkjuþings annars vegar og biskups hins vegar með því að búa svo um hnútana að kirkjuþing yrði í sem fyllstum mæli sjálfstæð og lýðræðislega kjörin stofnun sem hefði sinn eigin forseta og nefndir sem störfuðu að einhverju leyti allt árið. Enn fremur að kirkjuþing hefði sína eigin stjórnsýslu til þess að undirbúa störf þingsins og til þess að koma samþykktum þess í framkvæmd. Biskup Íslands ætti að vísu sæti á kirkjuþingi en tæki þar eigi formlegan þátt í afgreiðslu mála. Honum væri hins vegar heimilt að taka til máls hvenær sem væri og þyrfti ekki að skrá sig á mælendaskrá. Enn fremur hefði hann rétt til að tilnefna ákveðinn fjölda þingfulltrúa. Með þessu yrði komið í veg fyrir að biskup yrði eins konar framkvæmdastjóri kirkjuþings sem lyti ákvörðunum og samþykktum þess og gæti jafnvél orðið í minni hluta við atkvæðagreiðslur. Hann gæti þá fremur en nú er helgað sig andlegu leiðtoga hlutverki biskups eins og það hefur víða mótað í lúterskri kirkjuhefð. Nefndin varð hins vegar ásátt um að bera þessa tillögu ekki fram í frumvarpsformi heldur láta nægja að benda á hana og minna á að skipan mála væri viðtekin í lúterskum kirkjum í sumum grannlöndum okkar.

Nefnd sú sem skipuð var af kirkjumálaráðherra í júlí 1996 ákvað að ganga að nokkru til móts við þau sjónarmið sem að framan eru reifuð. Lagt er til að biskup Íslands verði ekki forseti kirkjuþings, og hafi einungis málfrælsi og tillögurétt á kirkjuþingi. Kirkjuþing kjósi sér hins vegar sérstakan forseta, til fjögurra ára. Nefndin taldi hins vegar ekki rétt að ganga lengra til að byrja með, en leyfa kirkjuþingi, í breyttri myndi, að móta starf sitt á næstu árum og gera því ekki ítarlegar tillögur í frumvarpinu um einstaka starfsþætti þess.

#### Um 21. gr.

Í greininni er gert ráð fyrir því að kirkjuþing kjósti við upphaf hvers kjörtímabils fastanefndir kirkjunnar.

#### Um 22. gr.

Af 2. mgr. greinarinnar leiðir að allir þeir kirkjulegu aðilar, sem hafi fjárræiður með höndum, verða að færa bókhald og gera reikningsskil sem hljóti fullnægjandi endurskoðun þar til bærra aðila. Skal kirkjuþing hafa yfirumsjón með því að þessarar skyldu sé gætt, en af eðli máls leiðir að önnur stjórnvöld þjóðkirkjunnar hafa einnig, að sínu leyti, eftirlitsskyldur í þessu efni. Að öðru leyti þarfnað greinin ekki skýringar

#### Um 23. gr.

Greinin samsvarar að mestu efni 15. gr. laga nr. 48/1982.

#### Um 24. gr.

Greinin svarar til efnis 15. gr. laga nr. 48/1982.

#### Um 25. og 26. gr.

Ákvæði þessi samsvara um margt efni 16. gr. laga nr. 48/1982, nema jafnframt er kveðið á um stjórnunarhlutverk kirkjuráðs í kjölfar nýmæla sem leitt hafa af nýlegum lögum. Þá er og lagt til í frumvarpinu að gerður verði aðskilnaður á

valdsviðum kirkjuþings annars vegar og kirkjuráðs hins vegar, sbr. og 20. gr. frumvarpsins. Kveðið er á um að ákvörðunum kirkjulegra stjórnvalda megi almennt skjóta til kirkjuráðs til endanlegrar úrlausnar, en undantekning er þar gerð um ákvarðanir biskups á sviði kirkjuaga og kirkjukenningar, svo og um ágreiningsefni, en jafnframt er kveðið á um að ákvörðunum kirkjuráðs á sviði eiginlegrar stjórnsýslu verði eigi áfrýjað til kirkjuþings, enda hentar kirkjuping ekki sem áfrýjunaraðili.

Í 26. gr. kemur fram að kirkjuráð í samráði við forseta kirkjuþings undirbúi fundi kirkjuþings og fylgi eftir samþykktum þess. Með þessu er gert ráð fyrir því að kirkjuping, í þessu tilviki forseti þess, beri ásamt kirkjuráði ábyrgð á undirbúningi kirkjuþings og því að fylgja eftir samþykktum þingsins.

#### Um 27. gr.

Greinin er að nokkru leyti samhljóða 39. gr. laga nr. 62/1990, nema hvað m.a. er bætt við ákvæðum um tillögu- og umsagnarrétt prestastefnu um mál er varða kenningu kirkjunnar og helgisiði, sbr. núgildandi lög um kirkjuping.

#### Um 28. -- 31. gr.

Greinarnar eru að mestu leyti samhljóða efni V. kafla laga nr. 62/1990, sbr. og ákvæði VII. kafla laga nr. 25/1985. Vakin skal athygli á því að í 28. gr. frumvarpsins er lagt til að biskup Íslands geti skipað prófasta til að hafa umsjón með tilteknun þáttum kirkjulegrar þjónustu án þess að starf prófasts sé bundið við hin hefðbundnu prófastsdæmi, og gæti starfssvið þess háttar prófasts því t.d. verið landið allt.

#### Um 32. gr.

Grein þessi er nýmæli að því leyti að áður hefur eigi verið í lögum skilgreining á hugtakinu “þjónandi prestur” í íslensku þjóðkirkjunni, en hér er lögð áhersla á sjálfstæði prests gagnvart aðilum er hann starfar hjá en ekki heyra undir þjóðkirkjuna, svo sem sjúkrahús, fangelsi og þess háttar, þannig að í kirkjulegum efnum líti hann einvörðungu yfirstjórn kirkjulegra stjórnvalda þótt hann verði að öðru leyti að hlíta margvíslegum starfsreglum sem eðli máls hljóta að eiga við á viðkomandi vinnustað.

#### Um 33. gr.

1. mólsl. greinarinnar samsvarar 1. mgr. 3. gr. laga nr. 62/1990.

Í 2. mólsl. er skilgreining á sóknarprestsembættinu samkvæmt guðfræðilegri og kirkjuréttarlegri hefð.

#### Um 34. gr.

Greinin ber að nokkru með sér tímabært nýmæli, miðað við núgildandi lög, en þarfnað að öðru leyti ekki skýringar.

#### Um 35. gr.

Greinin samsvarar að mestu leyti 9. gr. laga nr. 62/1990, nema hvað lagt er til að starfsheitið héraðsprestur verði notað í stað heitisins farprestur sem nú er lögmælt.

#### Um 36. gr.

Greinin þarfnað ekki skýringar.

#### Um 37. gr.

Greinin samsvarar að mestu 16. gr. laga nr. 62/1990.

Í 3. og 4. mgr. er nýmæli um svonefnda stöðunefnd, þ.e. fastanefnd, sem sé biskupi Íslands til ráðgjafar um hæfi kandídata til prestsþjónustu, og er hér um nýmæli að ræða. Hennar hlutverk er einnig að meta hverjir umsækjenda um prestsembætti teljist hæfastir og raða þremur hæfustu umsækjendumum í röð þannig að í sæti 1 ráðist sá hæfasti og þannig koll af kolli, með hliðsjón af menntun umsækjenda, framhaldsnámi, starfsferli og öðrum atriðum sem nefndin telur máli skipta.

#### Um 38. gr.

Í greininni er gert ráð fyrir því að biskup Íslands auglýsi laus prestsembætti með fjögurra vikna umsóknarfresti hið skemsta. Um val á presti fer síðan eftir lögum um veitingu prestakalla nr. 44/1987, þar til kirkjuþing hefur sett starfsreglur um val á sóknarpresti og presti skv. 34. gr., sbr. 60. gr. frv. Gert er ráð fyrir því að lög um veitingu prestakalla nr. 44/1987 falli úr gildi þegar kirkjuþing hefur sett slíkar starfsreglur, sbr. 65. gr. frv.

#### Um 39. gr.

Með breytingum á lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins voru ákvæði um æviráðningu presta og annarra starfsmanna þjoðkirkjunnar afnumin. Nefndin sem skipuð var af kirkjumálaráðherra í júlí 1996 leggur til að þegar sóknarprestur eða aðstoðarprestur hefur verið valin með lögmætum hætti verði hann settur í eitt ár til að gegna embættinu. Að þeim tíma liðnum verði hann skipaður í embætti ótímabundið, nema áður hafi komið fram ósk um að embættið verði auglýst laust til umsóknar frá meirihluta kjörmannar prestakallsins. Nefndin telur rétt, m.a. í ljósi þeirrar sérstöðu sem ríkir um val á prestum, en þeir eru eftir atvikum kjörnir af kjörmönnum eða sóknarbörnum í kosningum, að prestar njóti æviráðningar.

#### Um 40. gr.

Greinin þarfnað ekki skýringar.

#### Um 41. gr.

Greinin samsvarar efni 19. gr. laga nr. 62/1990 og 1. mgr. 8. gr. sömu laga.

#### Um 42. gr.

Greinin þarfnað ekki skýringar.

#### Um 43. gr.

Greinin styðst að nokkru leyti við ákvæði í lögum nr. 62/1990, en efni þeirra er einfaldað og samræmt. Í 2. mgr. er sett ákvæði til þess að koma í veg fyrir vanda sem oft hefur skapast viðvíkjandi ákvörðun um réttarstöðu presta er hafa verið ráðnir til starfa utan hefðbundins kirkjulegs starfsvetvangs, svo sem á vegum félagasamtaka eða stofnana.

#### Um 44. gr.

Greinin er efnislega samhljóða 10. gr. laga nr. 62/1990.

#### Um 45. gr.

Greinin þarfnað ekki skýringar.

## Um 46. gr.

Grein þessi á sér eigi fyrirmynd í núgildandi lögum. Nauðsyn ber til að sett séu lagaákvæði um djákna, en nám fyrir þá hefur nýlega verið tekið upp á vegum guðfræðideilda Háskóla Íslands að frumkvæði kirkjupings.

## Um 47. gr.

Greinin þarfnað ekki nánari skýringar.

## Um 48. gr.

Greinin samsvarar efni 2. gr. laga nr. 25/1985.

## Um 49. gr.

Í 49. gr. frv. er gert ráð fyrir því að kirkjubing setji starfsreglur um skipan sókna, prestakalla og prófastsdæma. Í þeim reglum skulu vera reglur varðandi skiptingu kirkjusóknar, sameiningu sókna og um sóknarmörk, svo og um niðurlagningu kirkju eða tilfærslu. Í frv. því sem lagt var fram á 118. löggjafarþingi var farin sú leið að mæla fyrir um tiltekinn lágmarksfjölda prestsembætta miðað við hvort víglubiskupsumdæmi um sig, svo og Reykjavíkur- og Kjalarnessprófastsdæmi, auk tiltekins lágmarksfjölda sérþjónustupresta og prófasta. Í 61. gr. frv. er gert ráð fyrir því að ríkið greiði tilteknum fjölda presta laun, en í frv. þessu er ekki að finna ákvæði um að tiltekinn lágmarksfjöldi embætta skuli vera í hvoru víglubiskupsumdæmi, heldur er kirkjubingi alfarið falið ákvörðunarvald um skipan sókna, prestakalla og prófastsdæma. Er þetta í samræmi við niðurstöðu viðræðna kirkjueignanefnda ríkis og kirkju.

## Um 50. gr.

Greinin samsvarar 7. gr. laga nr. 62/1990, sbr. 2. gr. laga nr. 150/1996.

## Um 51. gr.

Greinin svarar að mestu til efnis 11. gr. laga nr. 25/1985.

## Um 52. -- 57. gr.

Greinarnar svara að mestu til sambærilegra ákvæða í lögum nr. 25/1985, nema hvað skýrt er kveðið á um að sóknarprestur ráði hvernig afnotum af kirkju skuli háttar og beri ábyrgð í því efni, auk þess sem kveðið er á um samstarfsnefndir kirkjusókna.

## Um 58. gr.

Greinin þarfnað ekki skýringar.

## Um 59. gr.

Greinin þarfnað ekki skýringar.

## Um 60. gr.

Hér er um algert nýmæli að ræða. Kveðið er á um nánari starfsreglur fyrir íslensku þjóðkirkjuna sem kirkjubingi er ætlað að setja, svo og um annars konar samþykktir þess sem ætlað er að hafa bindandi gildi innan kirkjunnar, sbr. einnig það er segir um þessi efni í almennum hluta þessarar greinargerðar. Er til þess ætlast að

margs konar reglur af því tagi verði með tímanum settar um kirkjuleg málefni sem e.t.v. geti smám saman tekið að nokkru við hlutverki eiginlegrar löggjafar um starfsemi íslensku þjóðkirkjunnar. Þá er og mælt fyrir um staðfestingu kirkjuþings á stofnskrám ýmissa kirkjulegra stofnana og þess háttar, en jafnframt skal hér minnt á að reikningshald kirkjulegra stofnana skal hljóta fullnægjandi endurskoðun undir yfirumsjón kirkjuþings, sbr. 20. gr. frumvarpsins.

#### Um 61. gr.

Hér er kveðið á um launagreiðslur þeirra starfsmanna þjóðkirkjunnar sem fara um ríkissjóð. Grein þessi er í samræmi við samkomulag það sem kirkjueignanefndir ríkis og kirkju náðu í janúar 1997 varðandi kirkjujarðir og launagreiðslur og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar. Samkomulagið felur í sér að ríkið verður formlegur eigandi allra kirkjujarða, að frátöldum pressetrum, og rennur andvirði seldra jarða í ríkissjóð. Í þeim grunni skuldbindur ríkið sig til að greiða prestum og öðrum starfsmönnum laun, eftir því sem greinir í þessari grein. Eins og fram kemur í 4. gr. samkomulagsins líta aðilar svo á að þetta samkomulag um eignafhendingu og skuldbindingu sé fullnaðar uppgjör vegna þeirra verðmæta sem ríkissjóður tók við árið 1907, sbr. lög nr. 46/1907 um laun sóknarpresta og lög nr. 50/1907 um sölu kirkjujarða. Samkomulag þetta var gert með fyrirvara um samþykki kirkjuþings og Alþingis á frv. þessu. Kirkjuþing féllst á samkomulag þetta á aukakirkjuþingi í janúar 1997, með smávægilegum orðalagsbreytingum, og hefur texta greinarinnar verið breytt í samræmi við þá breytingu.

#### Um 62. gr.

Hér er kveðið á um réttarstöðu starfsmanna íslensku þjóðkirkjunnar sem opinberra starfsmanna eftir því sem við getur átt.

Í ákvæði þessu er einungis gefin höfuðstefna, en nánari ákvæði um réttarstöðu starfsmanna íslensku þjóðkirkjunnar verður síðan að setja í starfsreglur skv. 60. gr.

#### Um 63. gr.

Í ákvæði þessu er að finna staðfestingu á niðurstöðum kirkjueignanefnda ríkis og kirkju, sbr. athugasemd við 61. gr. frv., og vísast til hennar og fylgiskjala með frv. þessu að örðu leyti.

#### Um 64. gr.

Greinin þarfust ekki skýringa.

#### Um 65. gr.

Greinin þarfust ekki skýringa.

**Frásögn af fundi nefnda ríkis og kirkju um kirkjugarðir  
í dóms- og kirkjumálaráðuneytinu 10. janúar 1997**

Mættir eru af hálfu ríkisins Þorsteinn Geirsson, Halldór Árnason, Sveinbjörn Dagfinnsson, Hjalti Zóphóniasson og Stefán Eiríksson. Af hálfu kirkjunnar eru mættir Þorbjörn Hlynur Árnason, Þórir Stephensen og Halldór Gunnarsson.

Þorsteinn Geirsson setti fundinn. Fyrir fundinum liggja eftirfarandi drög að samkomulagi:

---

*Íslenska ríkið og þjóðkirkjan gera með sér eftirfarandi  
samkomulag  
um kirkjugarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar:*

**1. gr.**

Kirkjugarðir og aðrar kirkjueignir sem þeim fylgja, að frátöldum prestssetrum og því sem þeim fylgir, eru eign íslenska ríkisins. Andvirði seldra jarða rennur í ríkissjóð. Umsýsla og ráðstöfun umræddra eigna fer eftir gildandi lögum á hverjum tíma.

**2. gr.**

Íslenska ríkið skuldbindur sig til þess, á þeim grundvelli sem að framan greinir, að greiða laun presta og starfsmanna biskupsembættisins. Þá skuldbindur ríkið sig til að setja reglur um umgengni á kirkjustöðum.

**3. gr.**

1. Ríkissjóður greiði laun:

- a) Biskups Íslands og vígslubiskupa.
- b) 138 starfandi presta og prófasta þjóðkirkjunnar.
- c) 18 starfsmanna biskupsembættisins.

2. Fjölgji skráðum meðlimum þjóðkirkjunnar um 5.000 miðað við íbúaskrá þjóðskrár 1. desember 1996 skuldbindur ríkið sig til að greiða laun 1 prests til viðbótar því sem greinir í b-lið 1. mgr. Sama á við um frekari fjölgun. Fækki skráðum meðlimum þjóðkirkjunnar um 5.000 miðað við íbúaskrá þjóðskrár 1. desember 1996 lækkar talan í b-lið 1. mgr. um 1. Sama á við um frekari fækkun.

3. Fjölgji prestum um 10 sbr. það sem greinir í 1. mgr. skuldbindur ríkið sig til að greiða laun 1 starfsmanns biskupsstofu til viðbótar því sem greinir í c-lið 1. mgr. Sama á við um frekari fjölgun. Fækki prestum um 10 sbr. það sem greinir í 2. mgr. lækkar talan í c-lið 1. mgr. um 1. Sama á við um frekari fækkun.

4. Um ráðningar þeirra sem nefndir eru í 1. mgr. fer eftir gildandi lögum á hverjum tíma.

*S. J.*

*DG*

5. Um greiðslu launa til framangreindra starfsmanna þjóðkirkjunnar fer eftir lögum um Kjaradóm og kjaranefnd, nr. 120/1992, með áorðnum breytingum, eða lögum um kjarasamninga opinberra starfsmanna, nr. 94/1986, með áorðnum breytingum, eftir því sem við getur átt.

6. Greiðslur til Kristnisdóðs vegna seldra kirkjujarða falla niður. Þó skal ríkissjóður greiða árlega, næstu 8 ár, upphæð er svarar til fastra árslauna 1 sóknarprests.

#### 4. gr.

Aðilar líta á samkomulag þetta um eignaafhendingu og skuldbindingu sem fullnaðar uppgjör þeirra vegna þeirra verðmæta sem ríkissjóður tók við árið 1907. Aðilar geta óskað eftir endurskoðun á 3. gr. samkomulagsins að liðnum 15 árum frá undirritun þess.

#### 5. gr.

Samkomulag þetta er gert með fyrirvara um samþykki ríkisstjórnar og Kirkjuþings, svo og samþykki Alþingis á frumvarpi til laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar.

---

Til skýringar vilja fundarmenn taka fram að með kirkjujörðum er í samkomulagi þessu átt við jarðeignir sem kirkjur hafa átt og eigi hafa verið seldar frá þeim með lögmætri heimild eða gengið undan þeim með öðrum sambærilegum hætti, og hafa verið í umsjón ríkisins frá árinu 1907, sbr. lög nr. 46/1907 um laun sóknarpresta og lög nr. 50/1907 um sölu kirkjujarða og Álitsgerð kirkjueignaneftnar 1984. Með orðalaginu “og aðrar kirkjueignir sem þeim fylgja” er m.a. átt við kirknaítök, réttindi á afréttum o.fl. sem fylgir og fylgja ber umræddum jörðum í hverju tilviki.

Undir þetta samkomulag falla ekki eftirtaldar jarðeignir:

a) Klausturjarðir: Fram kemur í álitsgerð kirkjueignaneftnar frá 1984 að ekki verði séð að íslenska kirkjan eigi nú neina lagalega kröfu til klausturjarðanna. Engar jarðir í umsjá ríkisins falla nú undir hugtakið klausturjarðir.

b) Stólsjarðir: Umræddar jarðir voru seldar kringum aldamótin 1800. Engar jarðir í umsjá ríkisins falla nú undir hugtakið stólsjarðir.

c) Prestsetur: Eins og tekið er fram í samkomulaginu þá falla prestssetrin og það sem þeim fylgir ekki undir þetta samkomulag. Prestssetrasjóður hefur á höndum umsjón og umsýslu umræddra jarða, sbr. lög nr. 137/1993 um prestssetur. Viðræðunefnd kirkjunnar óskar eftir því að viðræðunefndirnar fjalli síðar um eignarréttarstöðu prestsetranna.

d) Kristfjárjarðir og fátækrajjarðir: Eignarréttarstöðu jarða sem falla undir þessa skilgreiningu er ekki á einn veg háttar. Þær eignir sem eru í eigu eða umsjá sveitarfélaga falla ekki undir þetta samkomulag. Aðrar kirkjujarðir sem eru með kristfjárkvöðum eða fátækrakvöðum falla undir samkomulagið, en með þeim

formerkjum þó að sannanlegar kristfjár- eða fátækrakvaðir sem á þeim hvíla halda gildi sínu. Hreinar kristfjár- eða fátækrajarðir falla ekki undir þetta samkomulag.

Viðræðunefnd kirkjunnar óskar eftir því að viðræðunefndirnar starfi áfram og fjalli sameiginlega um eignar- og réttarstöðu þjóðkirkjunnar í heild sinni.

Í samkomulaginu er fyrirvari um samþykki ríkisstjórnar og kirkjuþings, svo og Alþingis á frumvarpi til laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar. Frumvarpið og samkomulag þetta verður lagt fyrir ríkisstjórn 14. janúar nk. og fyrir kirkjuþing sem hefst 21. janúar nk. Í frumvarpinu eru ákvæði sem tryggja efnisatriði þessa samkomulags. Kirkjumálaráðherra gerir ráð fyrir að leggja frumvarpið fram á Alþingi á yfirstandandi þingi, að fengnu samþykki ríkisstjórnar og kirkjuþings á þessu samkomulagi.

Fundarmenn eru sammála um framangreind drög, og rita nöfn sín því til staðfestingar undir fundargerð þessa.

Reykjavík, 10. janúar 1997.

þurktar stærð hring  
Hauði Gunnar  
Jósið Guðmundsson

Poulum Ólafur  
Hauði Þorason  
Steini Þ. Skugfinnsson  
Ógátt. Jónsólmasson  
Sigrún Einarsdóttir

## Minnisblað vegna kostnaðarumsagnar vegna frumvarps til laga um stöðu, stjórn og starfshætti þjóðkirkjunnar.

Þau atriði sem væntanlega koma til skoðunar við gerð kostnaðarumsagnar eru eftirfarandi:

1. Í 3. gr. segir að íslenska ríkið greiði þjóðkirkjunni árlegt framlag sem miðist við að það nægi til reksturs hennar ásamt öðrum tekjustofnum hennar, lögbundnum sem ólögbundnum. Vísað er til umsagnar í grg. um 3. gr. en að auki má bæta við að ekki er per se gert ráð fyrir aukningu í útgjöldum frá því sem nú er, miðað er við að gera þetta skýrara og aðgengilegra mætti ætla. Í 2. mgr. 3. gr. er vísað til 61. gr. varðandi launagreiðslur. Í 61. gr. er í raun um óbreytta skipun að ræða frá því sem nú er (þ.e. ríkið hefur á undanförnum árum greitt þessum fjölda starfsmanna laun). Þannig að 3. gr. og 61. gr. er í sjálfu sér ekki ætlað að hafa í för með sér útgjaldaaukningu eða sparnað.

2. Í 11. og 12. gr. er gert ráð fyrir tveimur nefndum, þ.e. úrskurðarnefnd og áfrýjunarnefnd. Biskup Íslands skipar þá fyrrnefndu en ráðherra þá síðarnefndu. Í niðurlagi 61. gr. er mælt fyrir um að launagreiðslur annarra starfsmanna þjóðkirkjunnar en þeirra sem þar greinir séu ríkinu óviðkomandi. Ég hef ekki nægilega þekkingu á greiðslum vegna nefndastarfa til að meta hvort ríkissjóður eigi að bera einhvern beinan kostnað vegna starfa þessara nefnda. Gera má ráð fyrir að ekki komi oft til kasta þessara nefnda, og þá síður áfrýjunarnefndarinnar, en það er svosem ekki öruggt fremur en annað í þessum heimi.

3. Biskup Íslands skipar kenningarnefnd skv. 13. gr. og ber því væntanlega kostnað af því starfi.

4. Ráðherra skipar þriggja manna stöðunefnd skv. 37. gr. og er hlutverk hennar skýrt þar. Ljóst er að nefnd þessi kemur til með að hafa mikið að gera, bæði við að meta kandídata og umsækjendur um prestsembætti.

5. Frumvarpið gerir ráð fyrir æviráðningu presta, biskups og vígslubiskupa, en prófastar eru skipaðir til fimm ára sem og Þingvallaprestur, sbr. 50. gr. Ekki er ljóst hvort þetta hafi eitthvað að segja í kostnaðarumsögn, en á þetta er bent. Þetta ku ekki vera í samræmi við 23. gr. starfsmannalaga.

6. Í 63. gr. er fjallað um jarðeignir kirkja. Þær teljast eign ríkisins skv. frumvarpi þessu og samkomulagi kirkjueignanefnda ríkis og kirkju, en það fylgir með frumvarpinu. Í þessu felst að andvirði seldra jarða rennur í ríkissjóð. Skv. upplýsingum frá biskupsstofu hafa á tímabilinu 1984-1996 verið seldar um 20 kirkjujarðir, sbr. meðfylgjandi minnisblað frá biskupsstofu. Tekjur Kristnisjóðs vegna sölu jarðanna hafa á þessu tímabili verið rúm 71 milljón, eða um 5,5 milljónir á ári að meðaltali. Til að mæta tekjutapi kristnisjóðs var í samkomulaginu gert ráð fyrir að ríkissjóður greiddi í átta ár í kristnisjóð sem svaraði einum prestslaunum, eða um 2,5 milljónir. Þetta þýðir væntanlega að tekjur vegna seldra kirkjujarða renni nú alfaríð í ríkissjóð, en ríkissjóður þurfi þess í stað, næstu átta ár skv. samkomulaginu (bendi á að ekki er sérstaklega getið um þetta í frumvarpinu, þ.e. þessa átta ára greiðslu í

7.1.1997

Kirkjumálaráðuneyti  
b.t. Stefáns Eiríkssonar  
fax. 552 73 40

Tvær síður .

Frá Biskupastofu  
Sigríði Dögg  
fax. 551 32 84

**Seldar kirkjujarölr 1984 til 1996**

|           |  |  |                |
|-----------|--|--|----------------|
| 1984-1989 | Emmuberg   | ?  |                |
|           | Laxárdalur á Skógarströnd  | ?  |                |
|           | Uppsallir I Svarfaðardal   | ?  |                |
|           | Stærri Árskógr á Árskógsströnd   | ?  |                |
|           | Ashóll I Grýtubakkahreppi  | ?  | 503.600 kr.    |
| 1990      | ?  | 534.641 kr.  | 534.641 kr.    |
| 1991      | ?  | 4.347.495 kr.  | 4.347.495 kr.  |
| 1992      | Stóruvellir<br>Land I Garðabæ (fyrri hlut)   | 903.157 kr.<br>6.200.000 kr.   | 6.103.157 kr.  |
| 1993      | Fjallalækjarsel<br>Gerðar<br>Jarðlr I Garðabæ (selnni hluti)   | 1.549.375 kr.<br>1.962.022 kr.<br>44.000.000 kr.   | 47.511.397 kr. |
| 1994      | Vlðileikur   | 1.038.000 kr.  | 1.038.000 kr.  |
| 1995      | Steinnes, Sveinsstaðarhreppi<br>Eyland V-Landeyjahreppi<br>Miklaholtshellir, Hraungerðishreppi<br>Búvellir, Aðaldælahreppi<br>Heyklif, Stoðverhreppi<br>Brekka, Mýrahreppi | 5.450.000 kr.<br>1.287.270 kr.<br>1.000.000 kr.<br>952.318 kr.<br>500.000 kr.<br>350.000 kr. | 9.539.588 kr.  |
| 1996      | Glaumbær<br>Greiðsla 6. des. frá landbún.ráðun.  | 1.110.000 kr.<br>1.000.000 kr.   | 2.110.000 kr.  |
| Alls:     |  | 71.687.878 kr.   |                |

Hjálagt er tafla yfir kirkjujarðir árið 1984 úr skýrslu kirkjueignanefndar frá 1. október 1992,  
"Kirkjuelgnir á Íslandi 1597-1984.

Með bestu kveðju



Sigríður Dögg Geirsdóttir

| Greiðslugrunnur                       | Reikningur<br>1995<br>m.kr. | Fjárlög<br>1996<br>m.kr. | Frumvarp<br>1997<br>m.kr. | Breyting<br>frá fjárl.<br>% | Breyting<br>frá reikn.<br>% |
|---------------------------------------|-----------------------------|--------------------------|---------------------------|-----------------------------|-----------------------------|
| Yfirstjórn .....                      | 26,4                        | 40,9                     | 35,0                      | -14                         | 33                          |
| Rekstur fangelsa .....                | 294,0                       | 374,4                    | 338,6                     | -10                         | 15                          |
| Ýmis fangamál .....                   | 5,9                         | 6,6                      | 7,3                       | 11                          | 24                          |
| Viðhald fangelsisbygginga .....       | 7,7                         | 8,0                      | 5,0                       | -38                         | -35                         |
| Fangelsisbyggingar, stofnframkvæmdir. | 126,0                       | 55,0                     | 55,0                      | 0                           | -56                         |
| Samtals .....                         | 460,0                       | 484,9                    | 440,9                     | -9                          | -4                          |

Rekstrarfjárveiting lækkar um rúmlega 40 m.kr. og er skýringin þrífætt. Í fyrsta lagi er í fjárlögum 1996 gert ráð fyrir 20 m.kr. eingreiðslu vegna halla frá fyrrí árum en fjárhæð þessi fellur nú niður. Í öðru lagi er ráðgerður 20 m.kr. sparnaður sem fæst með lokun Síðumúla-fangelsisins en einnig er fyrirhugað að kanna möguleika á útboði á rekstri Kvíabryggju. Starfrækslu fangelsisins við Síðumúla var hætt sl. vor. Nýting fangelsisins var léleg og hafði farið minnkandi með breyttum áherslum í gæsluvarðhaldsvist og afplánunarleiðum. Auk þess þarfnaðist byggingin við Síðumúla verulegs viðhalds. Með nýri fangelsisbyggingu á Litla-Hrauni hefur fanganýnum þar fjölgað og var gert ráð fyrir að það gæti að mestu leyti tekið við hlutverki Síðumúlafangelsis. Að lokum er gert ráð fyrir að tekjur af bínúmeraframleiðslu á Litla-Hrauni hækki um 7,5 m.kr. Við vinnslu þessa fjárlagafrumvarps urðu þau mistök að í stað þess að hækka sértekjur til samræmis við framangreint markmið voru rekstrargjöld lækuð um sömu fjárhæð. Óskað verður eftir því við fjárlaganefnd Alpingis að þessi mistök verði leiðrétt við afgreiðslu fjárlaga. Undir ýmsum fangamálum, sbr. töflu hér að framan, er áætlað fyrir kostnaði vegna samnings við Vernd, fangavarðaskóla og fleiri þátta er tengjast rekstri fangelsa.

Viðhaldsframlag lækkar um 3 m.kr. en framlag til fangelsisbygginga er óbreytt milli ára og verður 55 m.kr. Á næsta ári er fyrirhugað að ljúka gerð öryggisgirðingar við Litla-Hraun og að hefjast handa við gerð nýs gæsluvarðhalds- og afplánunarfangelsis að Tunguhálsi í Reykjavík.

### Kirkjumál

Til þessa málefnaflokkks telst fjárlagaliðurinn 701 Biskup Íslands. Framlag er áætlað 524,9 m.kr. á næsta ári samanborið við 525,7 m.kr. í ár. Í fjárlögum 1996 er 20 m.kr. eingreiðsla til viðfangsefnisins 1.24 Prestar og prófastar vegna halla frá fyrra ári. Fjárveiting þessi fellur nú niður en á móti hækkar framlag um rúmlega 7 m.kr. vegna úrskurðar kjaranefndar um laun presta í lok síðasta árs. Héimiluð störf presta eru nú 136 og þar af eru prófastar 16. Fjöldi embætta sóknarpresta er 102 en aðstoðarprestar eru 8. Farprestar eru 4 talsins en þeir hafa ekki fast brauð heldur fara á milli embætta og leysa af eða aðstoða eftir því sem prófastur ákveður. Því til viðbótar eru 3 sérþjónustuprestar og 3 sendiráðsprestar. Að auki eru greidd náms- og veikindaleyfi af þessu viðfangsefni. Á árinu 1995 voru greiddir tæplega 82 mánuðir vegna framangreindra leyfa og á næsta ári er áætlað fyrir svipuðum fjölda mánaða. Heildargjöld vegna launa og starfskostnaðar presta og prófastara eru áætluð 429,1 m.kr. á næsta ári. Önnur viðfangsefni þessa fjárlagaliðar breytast óverulega en gert er ráð fyrir hagræðingu á þessum lið eins og öðrum.

Framangreind framlög eru færð í A-hluta fjárlaga en að auki fær hver sókn innan þjóðkirkjunnar og nokkrir sjóðir á vegum kirkjunnar, samkvæmt lögum þar um, ákveðna hlutdeild í tekjuskatti. Í töflu hér á eftir er sýnd heildarfjárráðstöfun íslensku þjóðkirkjunnar og hvernig hún skiptist en að frátoldum fyrsta lið taka allar fjárhæðir mið af áætluðum tekjuskatti á þessu og næsta ári.

FJÁRMÁLARÁÐUNEYTIÐ

STARFSMANNASKRIFSTOFA

Til Ásdísar Sigurjónsdóttur

29.jan.1997

Frá Sveinfríði Ólafsdóttur 



Svar við spurningum þínum varðandi réttindamál presta

Réttarstaða prests sem þarf að hætta vegna niðurlagningar starfs: Hann á rétt á biðlaunum samkvæmt 34.grein í lögum um réttindi og skyldur nr. 70/1996.

Samkvæmt úrskurði kjaranefndar frá desember 1995 segir í 16.grein "að um önnur launakjör skal farið eftir hliðstæðum reglum og almennt gilda um ríkisstarfsmenn, eftir því sem við á"

Þ.e varðandi veikindarétt gildir reglugerð nr 411/1989 um veikindaföll starfsmanna ríkisins.

Varðandi námsleyfi vísast í kjarasamning fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs og Prestafélag Íslands gildistími 1.mars 1987 -31.des.1988 viðauki 4 Reglur um framhaldsmenntun presta bókaðar á fundi námsmats- og námsleyfanefndar 16.mars 1984, sjá meðfylgjandi ljósrit.

Það þarf ekki að breyta starfsmannalögnum til að greinin um æviráðningu gildi.

Á Biskupsstofu vinna 16 manns.

#### Viðauki 4

R e g l u r  
um framhaldsmenntun presta  
bókaðar á fundi námsmats- og námsleyfanefndar  
16. mars 1984  
sbr 10. kafla kjarasamningsins

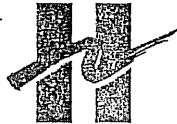
1. Miða skal við, að kostnaður ríkissjóðs vegna námsdvalar presta fari að jafnaði eigi fram úr 1% af föstum launum þeirra á ári.
  2. Miðað er við, að leyfisár hefjist 1. september.
  3. Námsleyfi verði tvennis konar.
    - 3.1 Annars végar 2-3 mánuðir til kynningar og starfsþjálfunar.
    - 3.2 Hins végar lengri leyfi fyrir a.m.k. 2 presta, í ailt að 9 mánuði. Er þá miðað við, að leyfishafi stundi nám á háskólastigi.
  4. Leyfishafi fái greidd föst laun leyfistímann.
  5. Við mat á umsóknum ber námsleyfa- og námsmatsnefnd að taka tillit til efturfarandi atriða:
    - 5.1 Að jafnaði gangi beir fyrir, er hafa lengri þjónustualdur.
    - 5.2 Að jafnaði skal ekki veita námsleyfi, fyrir en eftir þriggja ára þjónustu.
    - 5.3 Að öðru jöfnu gangi beir fyrir, er sækja um leyfi í fyrsta skipti.
    - 5.4 Réttur til námsdvalar vaknar að jafnaði ekki að nýju, fyrir en eftir þriggja ára þjónustu frá því lokið var námsdvöl skv tl 3.1 og 8 ára þjónustu eftir námsdvöl skv tl 3.2.
    - 5.5 Sami maður getur ekki fengið leyfi oftar en þrisvar sinnum og eigi samanlagt lengri tíma en 12 mánuði, nema sérstakar ástæður séu fyrir hendi.
    - 5.6 Námsleyfa- og námsmatsnefnd ber að leggja mat á, hvort og að hve miklu leyti fyrirhugað nám nýtist í starfi.
  6. Umsóknir fyrir næsta leyfisár berist biskupi fyrir 15. febrúar. Hann sendir þær námsleyfa- og námsmatsnefnd, er tekur afstöðu til umsókna. Endanleg umsögn verður þó ekki gefin, fyrir en umsækjendur leggja fram staðfesta áætlun um nám, þjálfun eða starfskynningu. Skulu þeir, er sækja um lengri leyfin, gera það fyrir 1. júní, en aðrir svo fljótt og aðstæður leyfa.
  7. Að námsdvöl lokinni ber leyfishafa að senda biskupi greinargerð um það, hvernig hann hafi varið leyfi sínu. Skulu þar fylgja staðfestingar rétra aðila.
- Sjá enn fremur 6. tl. 21. gr. laga nr 35/1970, um skipun prestakalla, prófastisdæma og kristnisjóðs.*

## Skráðir meðlimir í þjóðkirkju Íslands árin 1973-1996

| Ár   | Fjöldi  | Breyting  | Breyting   | Breyting | Breyting  |
|------|---------|-----------|------------|----------|-----------|
|      |         | milli ára | milli ára, | frá 1977 | frá 1977, |
| 1977 | 206.555 |           |            |          |           |
| 1978 | 208.286 | 0,8       | 1.731      | 0,8      | 1.731     |
| 1979 | 210.577 | 1,1       | 2.291      | 1,9      | 4.022     |
| 1980 | 213.147 | 1,2       | 2.570      | 3,2      | 6.592     |
| 1981 | 215.860 | 1,3       | 2.713      | 4,5      | 9.305     |
| 1982 | 219.091 | 1,5       | 3.231      | 6,1      | 12.536    |
| 1983 | 221.799 | 1,2       | 2.708      | 7,4      | 15.244    |
| 1984 | 223.663 | 0,8       | 1.864      | 8,3      | 17.108    |
| 1985 | 225.173 | 0,7       | 1.510      | 9,0      | 18.618    |
| 1986 | 227.018 | 0,8       | 1.845      | 9,9      | 20.463    |
| 1987 | 229.906 | 1,3       | 2.888      | 11,3     | 23.351    |
| 1988 | 233.967 | 1,8       | 4.061      | 13,3     | 27.412    |
| 1989 | 235.556 | 0,7       | 1.589      | 14,0     | 29.001    |
| 1990 | 236.959 | 0,6       | 1.403      | 14,7     | 30.404    |
| 1991 | 239.321 | 1,0       | 2.362      | 15,9     | 32.766    |
| 1992 | 241.634 | 1,0       | 2.313      | 17,0     | 35.079    |
| 1993 | 243.675 | 0,8       | 2.041      | 18,0     | 37.120    |
| 1994 | 244.925 | 0,5       | 1.250      | 18,6     | 38.370    |
| 1995 | 245.049 | 0,1       | 124        | 18,6     | 38.494    |
| 1996 | 244.060 | -0,4      | -989       | 18,2     | 37.505    |

7,5 Sjö og hálf starf prests á 20 árum miðað við reglun um viðbót eftir fjölgun um 5.000.

2,7 Nýr prestur á tæplega þriggja ára fresti



# Hagstofa Íslands

## Fréttir

6. janúar 1997

Fréttatilkynning nr. 2/1997

### Mannfjöldi 1. desember 1996 eftir trúfélagi Mannfjöldi í sóknum og þjóðkirkjumenn 1. desember 1996

Í töflunni hér fyrir neðan er sýnt hvernig landsmenn skiptust í trúfélög samkvæmt íbúaskrá 1. desember 1996. Af öllum mannfjöldanum voru 90,5% í þjóðkirkjunní (93,2% 1986), 3,5% í fríkirkjunum (3,6%), 2,9% í öðrum skráðum trúfélögum (1,8%), 1,2% í óskráðum trúfélögum eða með ótildgreind trúarbrögð (0,2%) og 1,9% utan trúfélaga (1,3%).

Í töflunni á eftirfarandi síðum er sýndur mannfjöldinn í hverri sókn þjóðkirkjunnar, prestaköllum og prófastsdænum, svo og tala þeirra sem skráðir eru í þjóðkirkjuna og fæddir eru 1980 og fyrr.

Í þjóðskrá er skráð aðild að hverju trúfélagi, sem dóms- og kirkjumálaráðuneytið hefur viðurkennt til skráningar hér á landi (sbr. lög nr. 18/1975 um trúfélög). Þeir sem teljast til trúfélaga, sem hafa ekki hlotið viðurkenningu ráðuneytisins, til trúarbragða án trúfélags hér á landi eða upplýsingar vantar um, koma saman í einn lið, „óskráð trúfélög og ótildgreind trúarbrögð.“ Utan trúfélaga teljast þeir sem hafa skráð sig svo. Nýfædd börn eru talin til trúfélags móður, en trúfélagskipti eru tilkynnt af einstaklingum sjálfum eða forsjármönnum þeirra séu þeir undir 16 ára aldri.

|  | 1986    | 1995    | 1996    |         |         |                 |                 | Fjölgun, % |           | Hlutdeild, % |       |
|--|---------|---------|---------|---------|---------|-----------------|-----------------|------------|-----------|--------------|-------|
|  |         |         | Alls    | Karlar  | Konur   | 15 ára og yngri | 16 ára og eldri | 1986-1996  | 1995-1996 | 1986         | 1996  |
| Alls   | 243.698 | 267.809 | 269.735 | 135.184 | 134.551 | 68.794          | 200.941         | 10,7       | 0,7       | 100,0        | 100,0 |
| Þjóðkirkjan                                  | 227.018 | 245.049 | 244.060 | 122.245 | 121.815 | 62.818          | 181.242         | 7,5        | -0,4      | 93,2         | 90,5  |
| Frikirkjur                                   | 8.715   | 8.785   | 9.346   | 4.620   | 4.726   | 2.231           | 7.115           | 7,2        | 6,4       | 3,6          | 3,5   |
| Frikirkjan í Reykjavík                       | 5.739   | 4.884   | 4.890   | 2.470   | 2.420   | 1.009           | 3.881           | -14,8      | 0,1       | 2,4          | 1,8   |
| Óháði söfnuðurinn                            |         |         |         |         |         |                 |                 |            |           |              |       |
| í Reykjavík                                  | 1.110   | 1.183   | 1.502   | 736     | 766     | 346             | 1.156           | 35,3       | 27,0      | 0,5          | 0,6   |
| Frikirkjan í Hafnarfirði                     | 1.866   | 2.718   | 2.954   | 1.414   | 1.540   | 876             | 2.078           | 58,3       | 8,7       | 0,8          | 1,1   |
| Önnur skráð trúfélög                         | 4.383   | 7.299   | 7.792   | 3.843   | 3.949   | 2.168           | 5.624           | 77,8       | 6,8       | 1,8          | 2,9   |
| Kapólska kirkjan                             | 1.813   | 2.553   | 2.725   | 1.266   | 1.459   | 801             | 1.924           | 50,3       | 6,7       | 0,7          | 1,0   |
| Aðventistar                                  | 664     | 761     | 748     | 356     | 392     | 169             | 579             | 12,7       | -1,7      | 0,3          | 0,3   |
| Hvitasunnusöfnuður                           | 805     | 1.148   | 1.215   | 624     | 591     | 313             | 902             | 50,9       | 5,8       | 0,3          | 0,5   |
| Sjónarhæðarsöfnuður                          | 46      | 51      | 47      | 27      | 20      | 13              | 34              | 2,2        | -7,8      | 0,0          | 0,0   |
| Vottar Jehóva                                | 377     | 583     | 599     | 298     | 301     | 189             | 410             | 58,9       | 2,7       | 0,2          | 0,2   |
| Baháísamfélag                                | 333     | 402     | 407     | 209     | 198     | 108             | 299             | 22,2       | 1,2       | 0,1          | 0,2   |
| Ásatúarfélag                                 | 77      | 190     | 263     | 220     | 43      | 16              | 247             | 241,6      | 38,4      | 0,0          | 0,1   |
| Krossinn                                     | 140     | 380     | 424     | 229     | 195     | 137             | 287             | 202,9      | 11,6      | 0,1          | 0,2   |
| Kirkja Jesú Krists h.s.d.h.                  | 128     | 164     | 169     | 83      | 86      | 69              | 100             | 32,0       | 3,0       | 0,1          | 0,1   |
| Fríkirkjan Vegurinn <sup>1)</sup>            | .       | 701     | 721     | 361     | 360     | 273             | 448             | .          | 2,9       | .            | 0,3   |
| Orð lífsins                                  | .       | 64      | 84      | 40      | 44      | 16              | 68              | .          | 31,3      | .            | 0,0   |
| Kletturinn                                   | .       | 72      | 72      | 36      | 36      | 21              | 51              | .          | -         | .            | 0,0   |
| Búddistafélag                                | .       | 230     | 278     | 74      | 204     | 33              | 245             | .          | 20,9      | .            | 0,1   |
| Kefas – kristið samfélag                     | .       | .       | 38      | 19      | 19      | 10              | 28              | .          | .         | .            | 0,0   |
| Baptistakirkjan                              | .       | .       | 2       | 1       | 1       | —               | 2               | .          | .         | .            | 0,0   |
| Óskráð trúfélög og<br>ótildgreind trúarbrögð | 522     | 2.753   | 3.280   | 1.509   | 1.771   | 729             | 2.551           | 528,4      | 19,1      | 0,2          | 1,2   |
| Utan trúfélaga                               | 3.060   | 3.923   | 5.257   | 2.967   | 2.290   | 848             | 4.409           | 71,8       | 34,0      | 1,3          | 1,9   |

<sup>1)</sup> Heiti trúfélagsins var breytt 1996. Það hét áður Vegurinn, kristið samfélag.

Tafla 2.10. Mannfjöldi eftir trúfélögum 1. desember 1984, 1993 og 1994

Table 2.10. Population by religious organizations 1 December 1984, 1993 and 1994

|  | 1984    | 1993    | 1994       |              |               |                                       |                                      | Hlutfallsleg skipting, %<br>Percent distribution |       |
|--|---------|---------|------------|--------------|---------------|---------------------------------------|--------------------------------------|--|-------|
|  |         |         | Alls Total | Karlar Males | Konur Females | 15 ára og yngri<br>15 years and under | 16 ára og eldri<br>16 years and over | 1984   | 1994  |
| Alls Total   | 240.122 | 264.922 | 266.786    | 133.784      | 133.002       | 69.747                                | 197.039                              | 100,0  | 100,0 |
| Þjóðkirkjan<br><i>State Lutheran Church</i>                                | 223.663 | 243.675 | 244.925    | 122.717      | 122.208       | 64.352                                | 180.573                              | 93,1   | 91,8  |
| Frikirkjur<br><i>Lutheran free churches</i>                                | 8.854   | 8.374   | 8.490      | 4.222        | 4.268         | 1.958                                 | 6.532                                | 3,7  | 3,2   |
| Frikirkjan í Reykjavík   | 5.828   | 4.893   | 4.872      | 2.465        | 2.407         | 993                                   | 3.879                                | 2,4  | 1,8   |
| Óháð söfnuðurinn í Reykjavík   | 1.157   | 1.036   | 1.040      | 525          | 515           | 215                                   | 825                                  | 0,5  | 0,4   |
| Frikirkjan í Hafnarfirði   | 1.869   | 2.445   | 2.578      | 1.232        | 1.346         | 750                                   | 1.828                                | 0,8  | 1,0   |
| Önnur trúfélög<br><i>Other religious organizations</i>                     | 4.052   | 6.739   | 6.944      | 3.504        | 3.440         | 2.065                                 | 4.879                                | 1,7  | 2,6   |
| Katolska kirkjan<br><i>Roman Catholic Church</i>                           | 1.699   | 2.484   | 2.535      | 1.207        | 1.328         | 776                                   | 1.759                                | 0,7  | 1,0   |
| Aðventistar<br><i>Seventh Day Adventists</i>                               | 670     | 780     | 781        | 371          | 410           | 194                                   | 587                                  | 0,3  | 0,3   |
| Hvítasunnusöfnuður<br><i>Pentecostal Assembly</i>                          | 747     | 1.089   | 1.105      | 566          | 539           | 295                                   | 810                                  | 0,3  | 0,4   |
| Sjónarhæðarsöfnuður<br><i>Sjónarhæð Congregation</i>                       | 46      | 52      | 52         | 29           | 23            | 14                                    | 38                                   | 0,0  | 0,0   |
| Vottar Jehóva<br><i>Jehova's Witnesses</i>                                 | 356     | 556     | 576        | 284          | 292           | 192                                   | 384                                  | 0,1  | 0,2   |
| Bahá'í félög<br><i>Bahá'í Community</i>                                    | 298     | 384     | 399        | 210          | 189           | 123                                   | 276                                  | 0,1  | 0,1   |
| Ásatruarfélög<br><i>Asatru Society</i>                                     | 71      | 130     | 172        | 150          | 22            | 9                                     | 163                                  | 0,0  | 0,1   |
| Krossinn The Cross   | 73      | 309     | 345        | 196          | 149           | 108                                   | 237                                  | 0,0  | 0,1   |
| Kirkja Jesú Krists h.s.d.h.<br><i>Church of Jesus Christ o.l.d.s.</i>      | 92      | 157     | 154        | 80           | 74            | 55                                    | 99                                   | 0,0  | 0,1   |
| Vegurinn<br><i>The Way, Christian Fellowship</i>                           | ·       | 755     | 771        | 379          | 392           | 188                                   | 483                                  | ·  | 0,3   |
| Orð lífsins Word of Life   | ·       | 43      | 54         | 32           | 22            | 11                                    | 43                                   | ·  | 0,0   |
| Óskráð trúfélög og ótilgreind<br>trúarbrögð <i>Other and not specified</i> | 537     | 2.458   | 2.639      | 1.146        | 1.493         | 574                                   | 2.065                                | 0,2  | 1,0   |
| Utan trúfélaga<br><i>Outside religious organizations</i>                   | 3.016   | 3.676   | 3.788      | 2.195        | 1.593         | 798                                   | 2.990                                | 1,3  | 1,4   |

Skýringar: Talning eftir upphaflegri íbúaskrá. Original data of 1 December.

Heimild: Hagstofa Íslands (Hagtíðindi). Source: Statistics Iceland (Monthly Statistics).

Tafla 2.12. Mannfjöldi eftir trúfélögum 1. desember 1982, 1991 og 1992  
 Table 2.12. Population by religious organizations 1 December 1982, 1991 and 1992

|   | 1982    | 1991    | 1992       |              |               |                                       |                                      | Hlutfallsleg skipting, %<br>Per cent div. |       |
|---|---------|---------|------------|--------------|---------------|---------------------------------------|--------------------------------------|---|-------|
|   |         |         | Alls Total | Karlar Males | Konur Females | 15 ára og yngri<br>15 years and under | 16 ára og eldri<br>16 years and over | 1982                                      | 1992  |
| Alls Total  | 234.980 | 259.581 | 262.202    | 131.507      | 130.695       | 68.768                                | 193.434                              | 100,0                                     | 100,0 |
| Þjóðkirkjan<br><i>State Lutheran Church</i>                           | 219.091 | 239.321 | 241.634    | 121.154      | 120.480       | 63.837                                | 177.797                              | 93,2                                      | 92,2  |
| Frískirkjur<br><i>Lutheran free churches</i>                          | 8.665   | 8.122   | 8.252      | 4.092        | 4.160         | 1.820                                 | 6.432                                | 3,7                                       | 3,1   |
| Frískirkjan í Reykjavík<br><i>Reykjavík Free Church</i>               | 5.681   | 4.901   | 4.918      | 2.471        | 2.447         | 981                                   | 3.937                                | 2,4                                       | 1,9   |
| Óháði söfnuðurinn í Reykjavík<br><i>Reykjavík Independent Church</i>  | 1.197   | 1.031   | 1.042      | 524          | 518           | 201                                   | 841                                  | 0,5                                       | 0,4   |
| Frískirkjan í Hafnarfirði<br><i>Hafnarfjörður Free Church</i>         | 1.787   | 2.190   | 2.292      | 1.097        | 1.195         | 638                                   | 1.654                                | 0,8                                       | 0,9   |
| Önnur trúfélög<br><i>Other religious organizations</i>                | 4.379   | 8.609   | 8.730      | 4.220        | 4.510         | 2.348                                 | 6.382                                | 1,9                                       | 3,3   |
| Katolska kirkjan<br><i>Roman Catholic Church</i>                      | 1.696   | 2.582   | 2.419      | 1.157        | 1.262         | 698                                   | 1.721                                | 0,7                                       | 0,9   |
| Aðventistar<br><i>Seventh Day Adventists</i>                          | 675     | 771     | 778        | 361          | 417           | 203                                   | 575                                  | 0,3                                       | 0,3   |
| Hvítasunnusöfnuður<br><i>Pentecostal Assembly</i>                     | 734     | 1.012   | 1.062      | 525          | 537           | 302                                   | 760                                  | 0,3                                       | 0,4   |
| Sjónarhæðarsöfnuður<br><i>Sjónarhæð Congregation</i>                  | 51      | 54      | 52         | 28           | 24            | 14                                    | 38                                   | 0,0                                       | 0,0   |
| Vottar Jehóva<br><i>Jehova's Witnesses</i>                            | 332     | 517     | 541        | 265          | 276           | 178                                   | 363                                  | 0,1                                       | 0,2   |
| Baháísmáfélag<br><i>Bahá'i Community</i>                              | 269     | 364     | 379        | 195          | 184           | 130                                   | 249                                  | 0,1                                       | 0,1   |
| Ásatúarfélag Asa Faith Society  | 69      | 112     | 119        | 102          | 17            | 8                                     | 111                                  | 0,0                                       | 0,0   |
| Krossinn The Cross  | .       | 289     | 317        | 178          | 139           | 98                                    | 219                                  | .   | 0,1   |
| Kirkja Jesú Krists h.s.d.h.<br><i>Church of Jesus Christ o.l.d.s.</i> | .       | 166     | 163        | 84           | 79            | 57                                    | 106                                  | .   | 0,1   |
| Vegurinn<br><i>The Way, Christian Fellowship</i>                      | .       | 489     | 654        | 315          | 339           | 247                                   | 407                                  | .   | 0,2   |
| Orð lífsins The word of life  | .       | 28      | 17         | 11           | 5             | 23                                    | .                                    | 0,0                                       | 0,0   |
| Önnur trúfélög og ótigreint<br><i>Other and not specified</i>         | 553     | 2.253   | 2.218      | 993          | 1.225         | 408                                   | 1.810                                | 0,2                                       | 0,8   |
| Utan trúfélaga<br><i>Outside religious organizations</i>              | 2.845   | 3.529   | 3.586      | 2.041        | 1.545         | 763                                   | 2.823                                | 1,2                                       | 1,4   |

Skýringar: Talning eftir upphaflegri fótáskrá. Original data of 1 December.

Heimild: Hagstofa Íslands (Hagfóðindi). Source: Statistical Bureau of Iceland (Monthly Statistics).

Tafla 1.18. Mannfjöldi eftir trúfélagi 1. desember ár hvert 1981-1990  
 Table 1.18. Population by membership in religious communities, 1 December each year 1981-1990

|   | 1981    | 1982    | 1983    | 1984    | 1985          |                 |                  |
|---|---------|---------|---------|---------|---------------|-----------------|------------------|
|   |         |         |         |         | Alls<br>Total | Karlar<br>Males | Konur<br>Females |
| <b>Allur mannfjöldinn</b>                       |         |         |         |         |               |                 |                  |
| Alls  | 231.608 | 234.980 | 237.894 | 240.122 | 241.750       | 121.501         | 120.249          |
| Þjóðkirkjan                                     | 215.860 | 219.091 | 221.799 | 223.663 | 225.173       | 113.066         | 112.107          |
| Frikirkjur                                      | 8.597   | 8.665   | 8.705   | 8.854   | 8.812         | 4.340           | 4.472            |
| Fríkirkjan í Reykjavík                          | 5.666   | 5.681   | 5.693   | 5.828   | 5.823         | 2.874           | 2.949            |
| Óháði söfnuðurinn í Reykjavík                   | 1.204   | 1.197   | 1.175   | 1.157   | 1.140         | 566             | 574              |
| Fríkirkjan í Hafnarfjörði                       | 1.727   | 1.787   | 1.837   | 1.869   | 1.849         | 900             | 949              |
| Önnur trúfélög*                                 | 4.346   | 4.379   | 4.444   | 4.589   | 4.716         | 2.333           | 2.383            |
| Kapelska kirkjan                                | 1.661   | 1.696   | 1.633   | 1.699   | 1.756         | 869             | 887              |
| Aðventistar                                     | 666     | 675     | 681     | 670     | 678           | 303             | 375              |
| Hvítasunnusöfnuður                              | 704     | 734     | 722     | 747     | 765           | 385             | 380              |
| Sjónarhæðarsöfnuður                             | 54      | 51      | 50      | 46      | 46            | 19              | 27               |
| Vottar Jehóva                                   | 328     | 332     | 343     | 356     | 359           | 158             | 201              |
| Baháisamfélag                                   | 243     | 269     | 286     | 298     | 311           | 151             | 160              |
| Ásatruarfélag                                   | 68      | 69      | 68      | 71      | 74            | 67              | 7                |
| Krossinn  | .       | .       | 62      | 73      | 100           | 50              | 50               |
| Kirkja Jesú Krists hinna síðari<br>daga heilögu | .       | .       | .       | 92      | 128           | 59              | 69               |
| Vegurinn  | .       | .       | .       | .       | .             | .               | .                |
| Önnur trúfélög og ótilgreind                    | 622     | 553     | 599     | 537     | 499           | 272             | 227              |
| Utan trúfélaga                                  | 2.805   | 2.845   | 2.946   | 3.016   | 3.049         | 1.762           | 1.287            |
| <b>Mannfjöldi 16 ára og eldri</b>               |         |         |         |         |               |                 |                  |
| Alls  | 165.225 | 168.501 | 171.130 | 173.331 | 175.348       | 87.556          | 87.792           |
| Þjóðkirkjan                                     | 153.339 | 156.495 | 158.891 | 160.802 | 162.685       | 81.134          | 81.551           |
| Frikirkjur                                      | 6.727   | 6.786   | 6.814   | 6.916   | 6.912         | 3.374           | 3.538            |
| Fríkirkjan í Reykjavík                          | 4.520   | 4.562   | 4.570   | 4.654   | 4.650         | 2.260           | 2.390            |
| Óháði söfnuðurinn í Reykjavík                   | 963     | 947     | 934     | 918     | 915           | 450             | 465              |
| Fríkirkjan í Hafnarfjörði                       | 1.244   | 1.277   | 1.310   | 1.344   | 1.347         | 664             | 683              |
| Önnur trúfélög*                                 | 2.973   | 2.996   | 3.115   | 3.247   | 3.368         | 1.644           | 1.724            |
| Kapelska kirkjan                                | 1.018   | 1.063   | 1.098   | 1.169   | 1.232         | 605             | 627              |
| Aðventistar                                     | 460     | 474     | 480     | 475     | 486           | 211             | 275              |
| Hvítasunnusöfnuður                              | 494     | 510     | 505     | 523     | 541           | 259             | 282              |
| Sjónarhæðarsöfnuður                             | 41      | 40      | 39      | 37      | 37            | 16              | 21               |
| Vottar Jehóva                                   | 223     | 227     | 232     | 239     | 245           | 102             | 143              |
| Baháisamfélag                                   | 153     | 169     | 171     | 179     | 196           | 90              | 106              |
| Ásatruarfélag                                   | 62      | 65      | 64      | 66      | 69            | 64              | 5                |
| Krossinn  | .       | .       | 46      | 57      | 74            | 38              | 36               |
| Kirkja Jesú Krists hinna síðari<br>daga heilögu | .       | .       | .       | 65      | 79            | 34              | 45               |
| Vegurinn  | .       | .       | .       | .       | .             | .               | .                |
| Önnur trúfélög og ótilgreind                    | 522     | 448     | 480     | 437     | 409           | 225             | 184              |
| Utan trúfélaga                                  | 2.186   | 2.224   | 2.310   | 2.366   | 2.383         | 1.404           | 979              |

\* Sýnd eru trúfélög sem hafa verið skráð hér á landi.

Tafla 1.18. Mannfjöldi eftir trúfélagi 1. desember ár hvert 1981-1990

Table 1.18. Population by membership in religious communities, 1 December each year 1981-1990

| 1986                                       | 1987    | 1988    | 1989    | 1990          |                 |                  |   |
|--|---------|---------|---------|---------------|-----------------|------------------|---|
|  |         |         |         | Alls<br>Total | Karlar<br>Males | Konur<br>Females |   |
| <i>Whole population</i>                    |         |         |         |               |                 |                  |   |
| 243.698                                    | 247.024 | 251.743 | 253.482 | 255.855       | 128.381         | 127.474          | Total                                       |
| 227.018                                    | 229.906 | 233.967 | 235.556 | 236.959       | 118.796         | 118.163          | Established Church                          |
| 8.715                                      | 8.789   | 8.609   | 8.259   | 8.212         | 4.058           | 4.154            | Lutheran free churches                      |
| 5.739                                      | 5.783   | 5.584   | 5.197   | 5.018         | 2.498           | 2.520            | Free Church of Reykjavík                    |
| 1.110                                      | 1.101   | 1.091   | 1.081   | 1.053         | 529             | 524              | Independent Church of Reykjavík             |
| 1.866                                      | 1.905   | 1.934   | 1.981   | 2.141         | 1.031           | 1.110            | Free Church of Hafnarfjörður                |
| 4.905                                      | 5.172   | 5.832   | 6.303   | 7.311         | 3.604           | 3.707            | Other religious communities*                |
| 1.813                                      | 1.933   | 2.304   | 2.367   | 2.396         | 1.149           | 1.247            | Roman Catholic Church                       |
| 664  | 673     | 736     | 751     | 769           | 350             | 419              | Seventh Day Adventists                      |
| 805  | 827     | 842     | 868     | 898           | 454             | 444              | Pentecostal Assembly                        |
| 46   | 47      | 47      | 47      | 50            | 27              | 23               | Sjóarhæð Congregation                       |
| 377  | 413     | 459     | 483     | 517           | 240             | 277              | Jehova's Witnesses                          |
| 333  | 358     | 384     | 384     | 378           | 195             | 183              | Bahá'i Community                            |
| 77   | 81      | 89      | 95      | 98            | 86              | 12               | Asa Faith Community                         |
| 140  | 164     | 179     | 210     | 242           | 137             | 105              | The Cross                                   |
|  |         |         |         |               |                 |                  | Church of Jesus Christ of Latter-day Saints |
| 128  | 129     | 133     | 143     | 161           | 84              | 77               | Way Church                                  |
| .  | .       | .       | .       | 297           | 147             | 150              | Other and not specified                     |
| 522  | 547     | 659     | 955     | 1.505         | 735             | 770              | Outside religious communities               |
| 3.060                                      | 3.157   | 3.335   | 3.364   | 3.373         | 1.923           | 1.450            |   |
| <i>Population 16 years of age and over</i> |         |         |         |               |                 |                  |   |
| 177.351                                    | 180.449 | 184.430 | 186.401 | 188.288       | 93.911          | 94.377           | Total                                       |
| 164.614                                    | 167.404 | 170.830 | 172.594 | 173.817       | 86.608          | 87.209           | Established Church                          |
| 6.832                                      | 6.878   | 6.752   | 6.516   | 6.393         | 3.122           | 3.271            | Lutheran free churches                      |
| 4.564                                      | 4.577   | 4.435   | 4.167   | 3.989         | 1.954           | 2.035            | Free Church of Reykjavík                    |
| 889  | 877     | 875     | 868     | 848           | 417             | 431              | Independent Church of Reykjavík             |
| 1.379                                      | 1.424   | 1.442   | 1.481   | 1.556         | 751             | 805              | Free Church of Hafnarfjörður                |
| 3.508                                      | 3.708   | 4.241   | 4.648   | 5.420         | 2.615           | 2.805            | Other religious communities*                |
| 1.297                                      | 1.392   | 1.717   | 1.758   | 1.757         | 830             | 927              | Roman Catholic Church                       |
| 481  | 495     | 541     | 550     | 567           | 247             | 320              | Seventh Day Adventists                      |
| 565  | 579     | 587     | 617     | 639           | 314             | 325              | Pentecostal Assembly                        |
| 37   | 36      | 34      | 34      | 37            | 18              | 19               | Sjóarhæð Congregation                       |
| 258  | 274     | 302     | 323     | 337           | 143             | 194              | Jehova's Witnesses                          |
| 203  | 221     | 236     | 242     | 241           | 123             | 118              | Bahá'i Community                            |
| 72   | 77      | 84      | 89      | 91            | 82              | 9                | Asa Faith Community                         |
| 97   | 115     | 123     | 149     | 173           | 106             | 67               | The Cross                                   |
|  |         |         |         |               |                 |                  | Church of Jesus Christ of Latter-day Saints |
| 79   | 80      | 82      | 92      | 106           | 49              | 57               | Way Church                                  |
| .  | .       | .       | .       | 184           | 85              | 99               | Other and not specified                     |
| 419  | 439     | 535     | 794     | 1.288         | 618             | 670              | Outside religious communities               |
| 2.397                                      | 2.459   | 2.607   | 2.643   | 2.658         | 1.566           | 1.092            |   |

\* Religious communities specified are registered as such in Iceland.

Tafla 1.18. Mannfjöldi eftir trúfélagi, 1. desember ár hvert 1973–80.

Population by congregation, 1 December each year 1973–80.

|  | 1973    | 1974    | 1975 | 1976    | 1977    | 1978    | 1979    | 1980    |
|--|---------|---------|------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Alls total   | 213.070 | 216.172 | ...  | 220.545 | 222.055 | 223.917 | 226.339 | 228.785 |
| Þjóðkirkjan  |         |         |      |         |         |         |         |         |
| Established Church                                     | 197.436 | 200.363 | ...  | 204.915 | 206.555 | 208.286 | 210.577 | 213.147 |
| Fríkirkjur   |         |         |      |         |         |         |         |         |
| Lutheran free churches                                 | 10.158  | 9.987   | ...  | 9.599   | 9.345   | 9.142   | 8.953   | 8.700   |
| Fríkirkjan í Reykjavík                                 | 6.824   | 6.690   | ...  | 6.437   | 6.286   | 6.149   | 6.016   | 5.777   |
| Óháði söfnuðurinn<br>í Reykjavík                       | 1.555   | 1.536   | ...  | 1.439   | 1.360   | 1.324   | 1.300   | 1.247   |
| Fríkirkjan í Hafnarfirði                               | 1.779   | 1.761   | ...  | 1.723   | 1.699   | 1.669   | 1.637   | 1.676   |
| Önnur trúfélög   |         |         |      |         |         |         |         |         |
| other congregations                                    | 3.188   | 3.431   | ...  | 3.494   | 3.582   | 3.846   | 4.099   | 4.211   |
| Kaþólska kirkjan                                       |         |         |      |         |         |         |         |         |
| Roman Catholic Church                                  | 1.309   | 1.359   | ...  | 1.433   | 1.487   | 1.543   | 1.571   | 1.614   |
| Aðventistar  |         |         |      |         |         |         |         |         |
| Seventh Day Adventists                                 | 635     | 637     | ...  | 646     | 664     | 665     | 665     | 659     |
| Hvítasunnusöfnuður                                     |         |         |      |         |         |         |         |         |
| Pentecostal Assembly                                   | 613     | 625     | ...  | 638     | 652     | 650     | 660     | 691     |
| Sjónarhæðarsöfnuður                                    |         |         |      |         |         |         |         |         |
| Sjónarhæð congregation                                 | 59      | 60      | ...  | 60      | 56      | 57      | 59      | 56      |
| Vottar Jehóva  |         |         |      |         |         |         |         |         |
| Jehóva's Witnesses                                     | 251     | 269     | ...  | 301     | 290     | 297     | 306     | 319     |
| Baháísamfélag  |         |         |      |         |         |         |         |         |
| Bahá'i Community                                       | 59      | 71      | ...  | 112     | 135     | 174     | 216     | 227     |
| Ásatruarfélag  |         |         |      |         |         |         |         |         |
| Asa Faith Community                                    | 58      | 70      | ...  | 77      | 68      | 72      | 68      | 67      |
| Önnur trúfélög og ótigreint<br>other and not specified | 204     | 340     | ...  | 227     | 230     | 388     | 554     | 578     |
| Utan trúfélaga   |         |         |      |         |         |         |         |         |
| outside religious communities                          | 2.288   | 2.391   | ...  | 2.537   | 2.573   | 2.643   | 2.710   | 2.727   |

Tafla 1.19.

Reykjavík  
Dómkirkju  
Nessókn  
Hallgrímss  
Háteigssók  
Laugarness  
Ássókn  
Langholtss  
Grensaássók  
Bústaðasók  
Breiðholtss  
Seljasókn  
Fellasókn  
Hólasókn  
Árbæjarsók  
Kópavogur  
Kársnessók  
Digranessók  
Hafnarfjörður  
Hafnarfjarð  
Viðistaðasó

\*) Tölur eru aðei